

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 21-ГО МАРТА 1912. ЧИСЛО 12. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, MARCH 21, 1912. No. 12.

Новинки.

Справа будови українського театру у Львові. Нарада Комітету будови народного руського театру у Львові відбула ся дня н. ст. лютого с. р. в салі засідань тов. „Просьвіта" під проводом голови д-ра Костя Левицького. Перед приступленєм до наради згадав голова про втрату вельми діяльного члена Комітету бл. п. радника двора Сильвестра Гавришкевича, котрого память почтили присутні члени повстанєм з місць. Відтак касієр п. Кость Паньківський предложив замкнене рахунків фонду за час від 1. VI. 1910 р. до 31. XII 1911 р., навязуючи до готівки 113.313.08 кор., яка остала з днем 30. марта 1910 р. в руках комітету. Зосібна датки зібрані комітетом за час від 1. IV. 1910 р. до 31. XII. 1910 р. виносили квоту 4.215.-33 кор., відсотки від льокацій 2.274.52 кор. инші приходи 420 кор. Разом 6.909.85 кор. Розходи в сім часі 542.32 кор. Надвижка виносить проте квоту 6.367.53 корон. Датки за час 1. I. 1911 р. до 31. XII. 1911 р. виносили 4.868.43 кор.; наросли відсотки від льокацій 3.592.40 корон., инші приходи 30 кор. Разом 8.490.83 кор. Видатки в сім часі виносили квоту 717.13 кор. Надвишка 7.773.70 кор. Стан сеї готівки з 31. XII. 1911 р. виносить 127.454.31 кор. Під театр зістало площі 488 квадр. сяж. по 1.000 кор. = 488.000 кор., та під помічний будинок 200 кв. сяж по 500 кор. = 100.000 кор. Отже замкнене рахунків провірене контрольором радником шк. н. Петром Огоновським принято до відомости і одобрено. Дальше постановлено віднести ся до фірми Фельнер і Гельмер у Відни, аби на підставі проєктованих шкіців виготовила остаточний плян будови театру. Вкінци піднесено гадку будови провізоричної салі на ґрунті призначенім під помічний будинок театральний.

Габілітація на львівськім університеті. Дня 28. лютого відбула ся на львівськім університеті габілітація Впр. о. д-ра В. Масцюха проф. канонічного права в духовнім лїцею в Перемишли з тогож предмету. Після тепер обовязуючих законів складає ся на габілітацію праця оголошена друком, устний іспит (collegium) і габілітаційний виклад. Замітити належить, що одобрена праця о. д-ра Масцюха п. з. „Церковне право супруже", з предмету, який має викладати ся по латині, була предложена в руській мові. Є се відай перший случай. По полагодженю формальностий в міністерстві, обійме о. д-р Масцюх на львівськім університеті виклади, в яких певно буде узгляднювати ся руське право церковне.

Неутомимий „істребитель" українства I. Філевич знов мав мин. суботи в Петербурзі в „западно-русскомъ обществѣ" незнати вже котрий відчит про український і білоруський сепаратизм. Тим разом проф. Філевич звязав з українською небезпекою ґр. Берхтольда, новоіменованого австрійського міністра заграничних справ і будучий (має відбути ся на весні) „перший всеславянський з'їзд суспільного оздоровлення", на який мимо криків російських націоналістів має бути допущена і українська мова на рівні з другими славянськими мовами. Грозу українства Філевич представив цифрово ось так: Коли мрії Українців про самостійність сповнять ся, то поняте „русскої" національности з'узить ся до границь одинокої Великорусії, а Мала і Біла Русь стали би зовсїм окремими національними цілостями. В таким разі „русских" оказалось би вже не 110, а всього лише 69½ міліона, в російській державі вони творили би не 65% як числить ся тепер, а всього 43% населення, і що за тим іде про „русскій" національний характер цілої держави годі би говорити. Проф. Філевич вилаяв притім петербурську Академію Наук за те, що вона не хоче нїруш „опровергнути" своєї звісної енунціяції про самостійність українського народного елементу, хоч „чолова українства" проф. Грушевський часто на неї покликує ся. Звісно — п. Філевич, не годен зрозуміти, що факту не спростуєш.

Цьвітки москвофільської моралї. Проти п. В. Жизневського, учителя в Поршні під Львовом вплинуло до замійської окружної ради шкільної у Львові під датою 17. січня 1912 ч. 421 оттаке донесенє: „Tutejszy nauczyciel Żyżniewski jest naczelnikiem straży pożarnej „Sokił" — kasyerem towarzystwa „Narodnyj Dim" i ma odczyty w tutejszej przez niego założonej „Proświcie", gdzie wszczepia swoje przekonania ukraińsko polityczne. Wobec tego nie nadaje się w tutejszej gminie na nauczyciela. — Ks. Mikołaj Ołeksij, — Ks. Mikolaj Ołeksij, видко, хотів конче чимсь відзначити ся. А що йому, руссофілови, найлекше було зробити се денунціяцією, то се нїчого дивного. Тільки повинен був конче додати, що п. Жизневський взиває до різнї Поляків, а що найменше „бунтує", бо доперва тоді успіх буде цїлком певний.

Засуд за „отвертий лист" до папи. Підчас зборів вільнодумцїв в Інсбруці, що були демонстрацією проти рівночасно там відбуваючого ся католицького конгресу, один з учасників, лїкар др. Теодор Ракус з Зальцбурґа відчитав отвертий лист до папи, затитулований по німецьки: „An Hochwohlgeborenen Herrn Josef Sarto vulgo Bischof von Rom". В сїм листї він критикував діяльність папи, звертаючись особливо проти памятної боромейської енциклики, виміреної проти протестантизму. За сей лист д-рови виточила прокураторія інсбруцьким окружним судї карний процес, обжалованюи його о обиду папства, але суд увільнив його, виходячи з заложення, що д-р Ракус інституції папства не нарушив, а критикував тільки діяльність теперішного папи. В наслідок відклику прокураторії касаційний трибунал зніс увільняючий присуд, вказуючи на те, що закиди проти теперішного папи могли понизити в загалї папство. На новій розправі д-ра Ракуса засуджено на 10 днів строгого арешту. В мотивах сказано, що закиди д-ра Ракуса звертали ся не проти папи, як приватної особи, але власне проти голови церкви і обида мала на цїли понизити інституцію папства.

Звірська женщина. Жандармерія арештувала в підльвівськім селї Сокільниках 43-лїтну женщину М. Турнякову, котра від довшого часу бо вже від 17 лїт занимала ся мордованем дітий переданих їй на вихованє. Вона принимала іменно на вихованє діти від матерій, котрі з ріжних причин не могли, чи не хотїли самі їх виховувати. Турнякова позбувала ся звичайно повірених собі дітий короткою дорогою, заморюючи їх голодом, або наражаючи нарочно на всїлякі недуги. Жандармерія по переведенню слідства впевнила ся про кілька таких фактів. Так н. пр. в 1910 р. віддала служниця А. Косярська свого 2-лїтного здорового хлопця на вихованє до Турнякової. По кількох місяцях нещасліва дитина осліпла з голоду, а до того, коли була без надзору, покусали її псп, наслідком чого небавом померла на заказенє крови. Та сама Косярська передала Турняковій на вихованє свою 10-місячну дочку і як тепер стверджено, догризла она наслїдком знущання. З початком с. м. привезла Турнякова двоє неправесних дітий служниці С. Невядомської і так ними опікувала ся, що одно з них померло з голоду.

З сільських трагедій. В Хотимири під Товмачем вимордував селянин Гуменний цїлу родину свого брата Михайла, а то його самого, його жінку і троє дітий. Не пожила смерти тільки наймолодша 4-лїтна дитина, що спала на запічку. Підозрінє упало зразу на . зв. солярів. Доперва в суботу викрито дійсного виновника, котрого безпроволочно арештовано. У арештованого найдено в хатї покровавлений кожух і сорочку а в лїсї чоботи. Причиною є родинні сварки о поле. Перед роком Гуменний був в Амерйці і тоді батько писав до нього, щоби вернув до дому, бо він хоче записати йому поле. Коли не вертав, батько записав поле молодшому синови, котрого Гуменний власне тепер замордував з мести, вернувши з Канади.

Сцилля і Харибда. „Рабшіц" Дмитро Грицюк з Кірлібаби на Буковинї пішов полювати на серни, але замість них стрінув стадо вовків. Мав ще стільки часу, що вихопив ся на дерево, але вовки обскочили дерево з усїх сторін і Грицюкови зробило ся не дуже приємно, але бояв ся лякати вовків стрілами, щоби не накликати побережників. Вовки, міркуючи відай, о що Грицюкови ходить, не уступили ся і нарешті він, просидївши на гиляці щось 5 годин, та омлїваючи з напруги і голоду, таки почав стріляти. І справді: вовки втїкли, але доперва коли побачили надходячих побережників, які й повели Грицюка до холодної.

Виграв заклад. В Палюхові великім (Галичина) зійшло ся вечером до корчми кількох селян і підпивши собі трохи зачали закладати ся. Один з них заложив ся з двома иншими о 20 К, що випе ½ л. оковитки. І справді випив, однак вже на ногах не встояв ся. Тоді прочі наложили його на чертївку і зачали над ним панахиду правити; один поставив йому свічку в головах, другий горшком кадив — от як пияки. Наглузувавшись доволї, дали знати до жінки, щоби його забрала. Жінка привезла його до дому і зі словами „Чекай, я з тобою завтра порахую ся", лишила його спати. Пробудившись, застала чоловіка неживим. Судова комісія ствердила спалене язика і гортани алькоголем.

Август Стріндберг (шведський письменник) одержав з нагоди свого ювилею почесний народний дар в квоті 45.000 корон. Письменник задержав з сего дару для себе тільки 25.000, а решту призначив на добродійні цїли, а то 5.000 на безробітних в Штокгольмі, 5.000 на неспосібних до праці калїк і 10.000 на ріжні инші цїли. Стріндберґ працює над великою повістию, присьвяченою значінню і наслїдкам ґенерального страйку.

Зьвірство. На зелїзничім двірци в Варшаві викрито страшний загадочний злочин. Іменно один маґазинер одержав з Лоди скриню, в котрій найдено тїла 2 осіб покалїчених в страшний спосіб. Тожсамости осіб досі не викрито.

Вплив революції на торговлю. Всї держави, що ведуть торговлю з Китаєм, поносять з причини китайської революції доймаючі страти. Китайська статистика цла виказує, що від вересня до листопада м. р., отже протягом всего трех місяців вивіз заграничних товарів до Китаю зменшив ся в порівнаню з тим самим періодом часу в 1910 р. о 37 прц., а вивіз китайських товарів за границю від сего самого часі до 34 проц. Довший застій в китайській торговлї, а передовсїм в околицях оружних стрїч — спричинив такий стан річи, що богато товарових складів замкнено зовсїм. Найживійшу торговлю веде з Китаєм Японія і вона обчисляє свої страти з причини революції на 33 міл. дол.

Олїмп в огни. Густі лїси, що покривають олїмпійський верх в північній Тесалії, горять від кількох днів, а ратункова акція показалась доси безсильною. Гора виглядає здалека як величезний, огнем бухаючий вулкан. Огонь підложили правдоподібно грецькі розбишаки, що укривають ся в лїсах, аби таким робом задержати військо і жандармерію, які від кількох днів стежать за ними.

Лїтак з машиновим карабіном. Кидане бомб з лїтаків дає добрі успіхи, однак супроти других лїтаків є се непридатне. До остріловання лїтака чи бальона иншим лїтаком, може служити лише машиновий карабін, котрий із-за своїх скорих стрілів може числити на влучність хочби одного стрілу. Англійський летун Код збудував лїтак о двох площах з мотором о силї 120 коний, котрий може забрати запас бензини на 4 години. Лїтак сей може помістити 5 осіб. Під його крилами находить ся місце для машинового карабіна і для обслугуючої особи. З дотеперішних проб сего лїтака можна надїяти ся, що він сповнить свою задачу.

ДОПИСИ.

З Рочестер, Н. И.

Давно уже давно не чула американська Русь про житє-бутє гуртка Українців, котрі поселили ся в Рочестер, Н. Й., так, що не одні, котрі колись жили тут разом з нами, або і не далеко від нас, подумали собі може, що відай і слїду не стало з Русинів в Рочестер.

Та воно так не є. А що ми доси мовчали, і нїякої чутки про себе не дали, то вже не наша вина, а вина тих невідрадних відносин, які заволоділи нами так на ниві церковній як і в нашім народнім житю. Бож у нас, в Америцї, коли громада церковна дає обяви якого-такого житя, то при щирій а не всипучій працї провідника сеї громади, себто сьвященика, наколи він дійсно відповідає своїй взнеслїй задачі, а рівночасно посїдає хоч крихітку любови до свого меншого брата, просьвічує ся і той менший брат, та загрітий щирим-теплим словом і живим приміром свого провідника-сьвященика, горне ся до своєї церкви а з тим до її брацтв; і з часом сей менший брат, ведений любовію свого провідника-сьвященика творить попри сильно з'органїзовану громаду церковну і сильну кріпость народну, якої підвалиною є жива віра, просьвіта і любов до того, що своє.

На жаль ми мусимо сказати, що доси ми того не мали у себе. Не дуже давно, бо тілько третий рік тому, як заснувалась у нас парохія заходом дорогої нам памяти о. Л. Сембратовича, тодїшного пароха в Бофало. Він то постарав ся, що ми купили лоту і виставили церкву. А коли вже та була готова, дістали ми сьвященика. І від тоді почалась у нас борба. Сьвященик що кілька місяців инший, а з кождою зміною борба місто пригасати, кріпшала ще більше, а її наслідки ставали все сумнїйші.

Опісля прибув до нас о. Антін Строцький.

Завдяки байдужности сего сьвященика зглядом органїзованя розбиттої нашої громади, завдяки його цїлковитому нехтованю народних справ в так важнім як тепер часї, всї наші братства почали упадати а особливо відділ 217 Р. Н. Союза, Тов. Рицарів сьв. Георгія, котре тепер вступає до Р. Н. Союза яко новий відділ. Що більше, о. Ст. був прямо ворогом народної просьвіти. Читальня заснула сном блаженних, бо члени видячи свого голову-сьвященика занятого заєдно грішми пішла за його приміром і більше не являв ся нїколи на сходини, а навіть перестали давати свої вкладки.

Прийшли до сего ще і инші справи, більше особистої натури і дійшло до того, що в громаді почав ся бойкот о. Строцького та посипалось навіть камінє через шиби до середини парохіяльного дому. Не було виходу і о. Ст. забрав ся з громади. В слїдуючу недїлю по його відходї, коли народ почав сходити ся до церкви, в порі вже почув новий давнїкий голос нового сьвященика. По хвилині полинуло з його уст щире-тепле слово науки і витаючи народ він заявив, що за свою щиро-сердечну любов до народа в заміну нїчо більше не жадає, як тільки повного довіря і послуху, злученого з синівською любовію. Рівночасно звернувши гречно увагу на убогість і занедбанє церкви, предложив вже в першу недїлю свій плян, після якого бажає відновити і пристроїти зовсїм занедбану нашу церкву. Сам перший жертвував на ту цїль поважну суму, заохочуючи до складки весь нарід, а впертій міри братства, яким обіцяв щиру поміч до їх зреорганїзованя і зросту.

Нарід чуючи таке, чого ще доси не чув від жадного з попередників, а передовсїм бачучи його княжий дар на нашу церков, хотяй ще цента з неї не взяв, робить великі очи і загрітий теплим словом та тронутий живим приміром, припав щирим серцем до свого нового сьвященика, пополили щедрі датки на пристроєнє і відновленє церкви.

До неповна місяця наша церков стала не до пізнаня. На престолі нове богате сьвітло воскове і біле за 54 дол. (складка одиниць); до сьвіч прехороші китиці цьвітів за 40 дол. (дар сестер Неп. Зач. Б. М.); нові красні конделябри за 18 дол. (дар риц. сьв. Георгія); коло престола і наоколо престола гарні дивани, як і здовж церкви хороший хідник (складка одиниць). То все позакладане і прибране власними руками сьвященика. Кромі сего вже замовлений артист маляр до намальованя намістного образа храмового в цїні від 100 до 150 дол., яку то суму жертвувало брацтво сьв. Йосафата, а також і до мальованя церкви, на що іде обильна складка загалу. Рівночасно замовлений вже і дзвін за кілька сот долярів, також зі складки.

В короткім отже часї наша церков стала з брудної і занедбаної, прекрасно і богато прибраним храмом; а на се цента не далось з церковної каси.

А щож скажуть пов. читачі нашої дорогої ,,Свободи", коли ми ще скажемо, що і той бідний контрактор, котрий доси ще не був залагоджений за будову церкви, з приходом нашого теперішного сьвященика до трох тижнів зістав цїлком заплачений і то без нїякої пожички в банку! А той довг виносив точно пітвретя тисяча долярів. Також і лоти під церков, на яких було ще 688 дол. довгу, до місяця зістали сплачені а заразом і поверх тисяч долярів віддало ся тим людям, котрі зичили перше на церкву.

Звідкиж таку суму гроша в так короткім часї придбав наш теперішний парох, о. Лука Білянський? То все зложив місцевий нарід на щирий і теплий його зазив, той сам нарід, який попереднико о. Білянського представили перед Владикою як послїдних гайдамаків.

Ті то мнимі гайдамаки, видячи дійсно вітцївську і братню любов о. Б. до простого робітника, його безприкладнє і безнастанне ходженє поміж своїх братів і лученє їх своєю великою любовію і вимовою в одно стадо Христове а рівночасно щире занятє движенєм і зростом захитаних братств і упавшої читальні, припали дійсно синівським серцем до свого повного посьвяти для них провідника і проте не диво, що число членів церковної громади з кождим днем росте більше і більше, так, що за півтора місяця його побуту у нас прибуло около 300 нових членів, з поміж котрих спорє число є таких, що через три роки до церкви не ходили ані нїчо колекти не давали. Тепер заплатили за весь той час. Те саме дієсь і з членами всїх наших братств, читальні і хору.

От видите, пов. читачі, що то значить мати доброго провідника і яка то ріжниця межи тими, що щиро працюють для добра свого народа, а тими, що тілько для зиску приїхали до Америки.

За Комітет парохіяльний і читальняний:

Іван Крик, касієр парох.,
Никола Залїцкий, секр. фін. парох.,
Данило Шургот, з. гол. чит. Просьв.
Яким Пригода, котрольор читальні.

З Детройт, Міч.

Радуй ся голото прославлена в ділах твоїх!

Дня 3. с. м. відбув ся тут польський концерт на дохід польського товариства ,,Соколів". І на жаль наше, сьвівацке тов. ,,Боян", у котрім то товаристві є дірігентом Е. Королишин, в тім концерті взяло участь, жертвуючи свої труди на польську шовіністичну цїль. Ба, навіть з самого початку, польський бесїдник доволї ,,сердечно" перeїхав ся по Українцях та наш дірігент, слухав мовчки сочистих слів бесїдника опустивши уши, та опісля наче нїчо вийшов на сцену з співаками. І яку подяку збирав від Поляків руський ,,Боян"? Сьмїх і наругу.

Встид Вам, п. дірігент, що Ви так довго клепчете українські пісні, так дорогі серцю кождого Русина а відтак йдети з ними до Поляків і стаєте з ними рука в руку до боротьби з Українцями. Знайте, п. Е. Королишин, що наші Русини-Українці таких людий як Ви називають перекинчиками або попросту хрунями, і до вас п. Королишин таке імя прилипне, єсли не завернете ся з блудної дороги. Бо годї бути Українцем а рівночасно для Українців будувати тюрму.

Р. Т.

З N. S. Pittsburg, Pa.

Моя допись, котра була поміщена в 6 ч. ,,Свободи", наробила між нашими ,,поступовцями" такого шуму, що вони гейби на команду загули шершенями. Ей! всипали вони менї всипали; а ще більше о. Й. Ганулї дісталось тої тріпанини; от, звичайно по презбітеріянськи. Та щоби то на тім і скінчилось. Але то допера початок кінця. ,,Народна Воля" ще дихає, кажуть....

Наших кілька ,,поступовців" зорганїзовали Товариство ,,Просьвіта — Соколів" як відділ Союза ч. 2, та лиш біда що не було де мітінґів відбувати. Але вони і на то ,,поступовці", аби були хитрі; ось кажуть: підем до ,,попа", то він і галї позволить і ще в церкві мітінґи оголосить; а що ми на него часом де що до ,,Народної Волї" шкрибнемо, то ми не такі дурні, щоб своє ,,мено" під тим публично покласти. Загадали зробити. Дня 6., в недїлю, по Службі Божій о. Ганула сказав так:

Тут, в Алеґена мають органїзувати новий сполок до Союза No. 2. та поважили ся мене просити о позволенє галї на мітінґи. Я всьм противний тій органїзації і хтоби з вас поважив ся бути членом її, то тим самим зістане усунений з моєї парохії. І за то наші ,,поступовці" так розкудкудакали ся на о. Ганулю в ,,Народній Волї" в ч. 8. та 9-тім. Називають себе ,,Товариство-Просьвіта-Соколи сьв. Василя Великого". Поступовці і пришпилюють до себе імя сьвятого.

Називають себе ,,просьвітними", а яка там у них просьвіта! На їх зборах, на столі, лежуть побіч себе братські книжки і фляшкове пиво і вони так при пиві відбувають ,,просьвітні збори". Тьфу! з такою просьвітою! В числї 8. ,,Н. В." кричать: ми хлопи, даймо собі руки будемо ся тримати! Так! тримайте ся тримайте. Зовсїм подібно, як в старім краю хрунї коли пропють голоси при виборах, то йдучи до дому також тримають ся; а коли падає Іван до болота, то тягне за собою і Гав—рила, бо в товаристві, кажуть і смерть милїйшла. Зовсїм подібно і ви тримаєте ся. Далї кричать: ,,ми тобі досить гроша надавали ся і колєкту платили" (до о. Ганулї). Ну, тут вже врізали таку брехню, якої ще не бувало на сьвітї. Сельби всї народи так своїх сьвящеників підпомагали і колєкту давали як ви, тоби анї оден сьвященик, анї один Божий неутримав ся на сьвітї. В числї 9 ,,Н. В." кажете, що о. Ганули стає проти вас до бою. Ой! ви недоуки; допись, котра була поміщена в ,,Свободї" я сам писав. Та тепер єсьм мушений писати в обороні чести невинного, бо знаю те, що о. Ганула з божевільними не схоче мати нїчо спільного. І я написав, хоч знаю се певно що буде мати тепер велику потіху ,,Н. Воля", бо ви менї на сухо єсго не перепустите. Воно би і ваша базґраннна не вадила, щоб тілько ви навчили бороти ся чесно, правдою і отверто, як се я роблю. Намолотити цїлу купу брехнї без підпису та ще проголосити, що то борба отверто, потрафить лиш остатний уличник. На тім я кінчу мою писанину та вінщую вам доброго розвитку в вашім ,,Сокольстві". Уважайте, щоби ся бороли боже не порозлїтали, бо я чув, що трьох вже доміркувало ся, що щось коло вас не в порядку і полетїли на вільність — з шубравства.

Дмитро Мацїйовський.

Причта про правдиву вартість.

Асока, цар премудрий милосерний
До ради царської звик був просити
Пустинників, аскетів, богомольців,
І пильно слухав, що вони качали.
Та се не в смак було його міністрам,
Дорадникам, вельможам, ґенералам,
Сидїти поруч старців у лахмітю,
І стали нарікати на царя.
Одного дня поклав він перед ними
Дві скриньки. Перша щирозлота
Ясніла від каменя дорогого:
Друга-ж була звичайна, деревляна,
А шпуги позаливані смолою.
І мовив цар: ,,Мої міністри любі,
Котра з тих скриньок варнїйша буде?"
І одноголосно сказали всі:
,,А вжеж вартнїйша сяя золота!
Як можна, царю, навіть прирівняти
До тої позасмоленої скриньки!"
То цар велів скриньки повідчиняти.
І глянь: у золотій лежало стерво
Гидке, вонюче — так, що мимоволї
Усякий аж ухопив ся за ніс.
А в смоляній лежали гарні перли
І пахощі і дороге каміне
Безмірної цїни. І дивувались
Міністри, ґенерали та вельможі.
А цар сказав до них: ,,Ну, що-ж тепер?
Чи справді золота вартнїйша?
І скоро глянувши на них — сказав:
,,Ся скринька золота, се ви, панове!
На зверх коштовна, гарна та блискуча,
В нутрі-ж у вас незгода, гниль і зрада.
А ся засмолена, се ті аскети,
Ті жебраки, старці та богомільці,
Що зверхної краси давно зрекли ся,
За те з души своєї гнів і зависть
І пристрасть випололи наче хопту,
А досьвідом і розмислом глибоким
Свій ум наче сонце прояснили".
Так ось вам, золоті скриньки, наука,
Не надто гордувоти смоляними,
Поки не бачили тих пахощів,
Перел, клейнотів, що є в них укриті.

Іван Франко.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

КОЗАЦЬКА ПОМСТА.

Оповіданє з козацької старовини.

(Дальше).

Хлопець дуже зрадів. Узяв кізлятко на руки і поніс. Воно забекало. Прийшла стара коза, понюхала і стала опять скубати траву.

— Тобі певно їсти хочеть ся?

— Хочеть ся.

— Ну, ходи, і кізлятко собі возьми, воно вже твоє.

Хлопець таскав кізлятко, аж засапав. Старий виніс йому молока і кусок паланиці. Хлопець так був занятий кізлятком, що і на їду не дуже то зважав. А далі наставив кухоль кізлятю. Воно встромило свій писочок до кухля і стало пити молоко.

Се страх хлопцеви подобало ся. Він став тішити ся, сьміяти ся.

Козаки дивились на се і всьміхали ся теж.

— Дай кухоль, я тобі ще принесу, а то голодний будеш.

Старий приніс ще молока. Хлопець випив трохи, а решту дав кілятю. Тепер воно бігло за ним мов песик, а хлопець радів. — Повів його відтак до млинка, і пустив на його воду. І се хлопцю дуже подобало ся?

— Гарне се? питає дід.

— Дуже гарне, я такого ще не бачив...

— Коли будеш чемний, то будемо оба молоти борошно.

— Яке борошно?

— А таке, що з його паланиці печуть, бублики.

Тепер хлопець не відривав ся від діда...

— Як тебе, діду, звати? питає.

— Зови мене, синку, дідом Охрімом...

— А ти мене зви паном Станіславом Овруцьким.

— Фе! так погано. Я тебе таки звати буду Остапом, це краще. Ти, бачиш, ще не пан, бо пани великі, а ти малий. Підростеш, тоді друге діло... Тепер ходи до пасіки.

Усе те було для такого панятка невидальщина. Хлопець був дуже цікавий. Тут бачив усе нове, всьо його цікавило.

А старий Охрім мов печалива нянька говорив з ним, пояснював. До полудня геть заприязнили ся з собою. І мами не згадував.

Тимчасом козаки пішли до печери. Вона була простора і на причуд ясна. Через вікно, видовбане в передній стіні, влітали сюди цілі снопи соняшних промінів. На лівій стіні висіла богата турецька і польська збруя, довгі рушниці, вибивані золотом, дорогі пістолі, шаблі, ятагани. Усе те зложене в порядку, завішене на жердках, прибитих до стіни. Уся стіна вкрита турецькими килимами. В одній великій щілині в тій стіні висіла богата одежа. Аксамітні контуші, шовкові жупани, пояси, чоботи, сапянці. А над збруєю стояла довга полиця, заставлена золотою та срібною посудиною. Срібні михайлики, тарілки, збанки на мід...

Наші козаки оглядали все цікаво та дивувались таким богацтвам в тій печері.

Заглянули і до спальні старого. Не було тут нічого незвичайного. Проста лежанка з дощок, вкрита кожухами; над тим висіла рушниця, проста з витертим ложем, порохівниця, мішок з кулями, довгий гострий ніж та два пістолі і ікона Богородиці в золочених рамах. —

Козаки перехрестили ся, а далі поглянули на себе і відразу подумали собі: „говорять, що старий з чортом руку держить, а у його ікона християнська".

Старий зіставив хлопця з козою на дворі і взяв ся варити обід.

Козаки вийшли на двір теж і приблизили ся до хлопця. Він держав козлятко за шию і щось до його говорив.

— Що-ж, Остапе, добре тобі тут? питає Карпо.

— Добре. Воно так молоко пє з кухлика мов песик.

— Воно краще песика, бо не кусає... А може би ти мені його подарував? дрочив ся Карпо.

— Не дам. Попроси діда Охріма; він тобі дасть инше. Там ще кількоро є.

— А ти любиш діда Охріма?

— Люблю. Він повбіцяв навчити мене стріляти медведя.

— А мене любиш?

— Тебе ні. Нащо ти мене забрав від мами? Я хочу до мами, — і хлопець став плакати...

Зачув се дід Охрім:

— Остапе, ану ходи до мене, щось тобі покажу. Хлопець побіг митю до печери... Дід Охрім став його забавляти та заговорювати.

— Треба буде його тут оставити, каже Карпо до Максима. Здасть ся, кращого місця не буде. Візьму його звідтіля, як підросте, та зовсім забуде про колишнє.

— Я теж так гадаю. Тут і безпечно буде. Я справді не знаю безпечнійшого місця, Воно неприступне, а ще народ вважає старого за характерника і чортового кума.

— Я справді не вгадаю, в котрий бік йти, щоб з відсіля вийти. Якийсь справді зачарований кут. Сьогодня поговорю з дідом. В мене троха червінців в сідлі, то лишу йому на початок.

— Цікаво знати, хто він є? Розумна людина, нічого казати. Як він тут гарно загосподарив ся. Усьо має, чого душа забажа. Таких зимівників на цілій Вкраїні либонь нема.

— Про всьо розпитаємо політично, то може і довідаємо ся чого. — Козаки полягали під черешнею на кожухах.

Вийшов до них старий, ведучи за руку Остапа. Він щось говорив і сьміяв ся з втіхи.

— Я тобі, синку, постоли зроблю, такі маленькі. В тих чобітках тісно тобі ходити, а босому небезпечно. Тут гадюки трафляють ся; а вони кусають так, що вмерти можна.

— А які ті гадюки.

— Пожди, колись покажу. Вони такі мов мотузки, повзуть по земли так скоро, що йно оком мигнеш. Та я тут маю такого, що їх ловить.

Старий став якось дивно свистати крізь зуби. Згодом вийшов з корчів борсук. Він саме держав в зубах гадюку, що вила ся довкола його карку і кусала завзято його грубу шерсть.

— Ось бачиш. Се борсук, звір дикий, та я його освоїв і він тепер в пригоді стає, бо гадюки ловить.

— А гадюки його не кусають?

— Кусають, та йому се не шкодить, так йому Бог дав.

Тимчасом борсук перекусив гадюку на двоє. Розкушені кусні стали скакати, вити ся. Голова підскакувала високо. Борсук брав одну часть за другою і схрупотав смачно. Відтак присів на земли і дивив ся Охрімови в очи.

— Пожди, голубе, молока дам. Ти заслужив на се. Старий виніс в мищині молоко і подав борсукови.

— А можна його погладити? питає хлопець.

— Тобі не можна. Він тебе ще не знає, то вкусив би.

— Той дід то справді якийсь знахор, говорив Максим Карпови. — Гляди, які чудасії виправляє.

— Ми ще побачимо, як він чортяку за роги поїти поведе... сьміяв ся Карпо.

— А ходіть обідати! гукав Охрім.

Прийшли в печеру. На столі понаставляв Охрім такої всячини, що на десяток людий вистало би. З миски парував смачний борщ з свинячим мясом, була смажена риба, печена дичина, медівник, хліб і великий збанок доброго меду.

Посідали за стіл, старий відмовив молитву перехрестив тричі страви.

— Тепер їжте на здоровля і беріть що завгодно — я припрошувати не буду.

Малого узяв на коліна і дав йому срібну ложку. Хлопцеви дуже смакували ті страви. Не треба було й козаків дуже припрошувати.

Вони їли, аж за вухами тріщало.

По обіді пішов старий за своїм ділом. Хлопчина побіг за ним, а з заду бігло козлятко і два невідступні товариші — пси.

Козаки полягали під черешнею з люльками, поки не задрімали.

По вечері полягали опять під черешнею на траві. На колінах старого Охріма приляг хлопчина. Він не хотів йти спати у печеру. Старий постелив йому кожух овечий, а другим його прикрив. Хлопець узяв козлятко за шию і так заснув.

— Слухай діду, каже Карпо. Ти справно вмієш з дітьми поводити ся. Чи ти-б не подержав при собі отсе поки не підросте трохи? Бо справді не знаю, де його дінути, а з дитиною мені ніяково возити ся.

— А ти як гадав? Я би тобі його навіть не віддав тепер, — то ще дитина, заморила би ся. Не першина мені дітий ховати, хоч своїх не мав ніколи. Виховав я їх богато сиріток козацьких, поки на Січ не виправив. Нераз до мене навідують ся ті, що живі остали..

— В мене трохи червінців є, то дам на початок...

— Дурний ти козаче, з твоїми червінцями. У мене є їх більше, чим ти думаєш. За червінці я тобі нічого не зроблю, а зроблю все за добре слово. Я те хлопя полюбив. Воно здасть ся не в тата, а в маму вдало, по тім всім судячи, що ти мені говорив... Я його виховаю на славного козака, виховаю в страсі господнім. та ще і грамоти навчу...

— Грамоти? то ти, діду, письменний чоловік? говорив зачудовано Карпо...

— А хиба ти гадав, що письменні в постолах не ходять тай в печерах не живуть? Ей, небоже, було колись зі мною инакше. Я в Київі вчив ся в бурсі побував. Здорово мене били тай добре вчили, поки з бурси не втік.

— Не смію тебе питати про твою історію, бо це не по козацьки, але вона дуже мабуть цікава...

— Як ти мені про се розказав. то слід мені оповісти дещо із мого житя. Коли цікаві, то послухайте. Та хай перше люльку закурю.

І знову світив ясний місяць на небі. Була повня. Хто такої літньої ночи не бачив, то хоч як описуй, малюй, а все не так вийде, як воно було справді.

Старий Охрім набив люльку тютюном, закурив і так став розказувати.

— Мій батько попом був в селі Ольшаниці на Волині. Тяжко нам жило ся тоді усім православним. Не минала панщина і мого батька, хоч він у рясі ходив. Гидко про се розказувати. Нас було двох синів у батька.

Раз якось прийшли до нас на постій кварцяні жовнїри. Попили ся, та давай задирати ся. Батькови осмалили бороду, а коли мама за ним вступила ся, то один кварцяник так її штовхнув у груди прикладом рушниці, що вбив на смерть. Мій старший братчик Петрусь вступаючи ся за батьком вчепив ся зубами його руки. Тоді його кварцяник заїхав по голові пістолем що аж мозок вискочив... Ну, а я на се дивись з за печи, тай плакати боя ся. Опісля нічого було мені в дома робити. Батько відвіз мене в Київ до своєї сестри, що жила за одним міщанином на Подолї. Звідсіля мене в школу посилали. Батько частенько до мене навідував ся. Я прийшов відтак у висшу школу, вчив ся добре. Побував я там чотири роки. Батько хотів бачити мене попом. Та не діждав того, бо вмер. Тоді мені геть відхотїло ся попівського хліба. Я покинув школу тай вийшов з бурси, щоб ніколи сюди не вернути. Я здибав на базарі купку Запорожців тай пристав до них. Що-ж вам казати, як воно на Запорожу, коли ви самі здорові знаєте. Там дуже поважають науку, та хто там освітою величаєть ся, такого не люблять, чванько называють. Навчив ся военного ремесла, у походи з Запорожцями ходив, у Криму був, аж поки не счинила ся пригода, про яку я вам вже розказував. Приїхав на Січ Хмельницький і козацтво усе заворушилось. Пішов і я. Був я у всїх походах, держав ся Хмельницького аж до його смерти. Гадав і далі йти за його думкою, поки у козацтві був який порядок. А то стали гетьмани зміняти ся, бувало і по двох, трьох відразу. То той дурний Юрась, котрому свинопасом бути, не то гетьманом, то Виговський, то Брюховецький, чура, наймит Хмельницького, якому Москва помагала. Повстали брат на брата, заводили кириню з одного боку Москва з другого Польща. Дивлюсь на все те, тай плачу над недолею Вкраїни: на що і за що пролито тільки козацької крови? Був я не постійний козак, а все-ж така не було в мене тої вдачі, щоб я за діло взяв ся. Були кращі від мене голови, та нічого не вдїяли, не здужали зєднати гетьманців в одно тіло з Запорожем...

І я плюнув на все, покинув козаків, не пристав до нікого а пустив ся навманя, пригожого місця шукати для себе. Щасливо я знайшов отсю балку, перевіз сюди свою мізерію і живу тут вже трицять літ. Мені тут добре. Усе маю, чого мені треба, а те все роблю своїми руками, сам. Нікто мене не зачіпає. Зловили мене раз в лїсі пани, як за гайдамаками ганялись. Тоді я до них по латинськи заговорив, а вони йно баньки витріщили. Ти, кажуть, шляхтич, ходи з нами. Тоді я до них: пустіть мене, люди добрі, хочу жити так, як мені вподобаєть ся. Ся латина мене спасла, а то були б повісили. Вони знають, що я тут живу, та не займають мене. А мужики держать мене за великого чарівника, знахора, характерника, і бoять ся мене. Нехай буде і так, я їх не чіпаю, з людьми не живу, хиба возьму, коли трафить ся, яку сироту та в люди виведу.

(Дальше буде).

Усїх Вп. п. місцевих секретарів відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінгів призначеві до друку в рубриції „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнїйше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

КАЛЕНДАР.

МАРЕЦЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
21	Четвер	Теофілякта
22	Пятн.	† 40 Муч. в Сев.
23	Субота	Кондрата
24	Неділя	Софр.
25	Понед.	Теофана
26	Вівтор.	Никифора
27	Середа	Венедикта

НОВИНКИ.

¶ Зїзд греко-кат. сьвящеників. В 10. ч. „Rusin-a" з дня 14 с. м. находить ся під наведеним заголовком ось така передовиця: 12-го марта 1912 зїйшло ся греко-кат. Церкві і її Єпископови вірне сьвященьство в Ню Йорку — в церкві сьв. Георгія, 21 Е. 7-th Str. — щоб розсудити над тим меморандумом названим пашквілем, котрий 48 сьвящеників недавно порозсилали по всїх латинських біскупах, і деяких латинських плебанах, ба і сьвітських людях.

В пашквілю ті сьвященики зложили під присягою 21 скарг на Преосьв. С. С. Ортинського, просили його усунути, а заки другий єпископ прийшов би, то підчинити їх прямій власти айриських біскупів.

В будучих числах „Rusin-a" дословно буде публїковане се „меморандум" і опрокинене з точки на точку, ту лиш в короткости спімнем о самім зїзді і рішенях.

„Лично появило ся 40 сьвящеників (29 галицьких а 11 угорських), свою згоду прислало 15 сьвящеників. Із підписавших се „меморандум" лично появив ся 1 (о. Хомяк) а 1 (о. Дорожинський) прислав заяву, що він, коли меморандум підписував, не знав що підписує, а подібне знаємо і о другім еще.

На тім засїданю, провадженім оо. Барищом і Ґорзом, зіставлено і всїми підписано відповідь на пашквіль індепендентів; опрокинено всї скарги і висказано осуд і погорду всїм так низько і безпідставно скаржучим; з одушевленєм заявлено довірє, найглубше почитанє Преосьв. Епископу С. С. Ортинському; як найрішительнїше осуджено тоє смертоносне стремлїнє індепендентів, щоб нас підчинити Айришам, а враз з тим уложено і підписано просьбу до Риму не тільки о канонїчний процес против всїх тих воюючих, але і о безпроволочне основанє дієцезії.

Любезні Братя Русини! Справа дозріває і будьте певні, що хто вітер сіяв, ті в короткім часї бурю будуть жати, а „правда" — але та Божа правда, а не Жатковічо-діявольська — конечно побідить!

Ми зробили і зробимо всьо, а Вас лем на то просимо, будьте терпеливі а помоліть ся за успіх нашої працї та навернене всїх противників".

¶ Величезні страйки. Від кількох днів страйкують майнери в Анґлії. Число страйкерів сягає поза міліон. Через брак вуглїя перестало робити богато фабрик і в наслїдок того около 2 міліони робітників найшли ся случайно без роботи. Полагодженє сего страйку взяло у свої руки само анґлійське правительство, бо якби сей страйк потревав хочби лиш кілька тижнїв, то Анґлія готова потерпіти кольосальні страти. Вистарчить тільки увидїти собі ту хвилю, коли через недостачу вугля постають усї фабрики, замовкнуть ріжнородні свиставки та сирени, забракне опалового матеріялу у воєнних кораблях. Щож тоді варта уся воєнна фльота гордої Британії?

В Нїмеччині, в краю Вестфалії, страйкує понад 170 тисяч майнерів. Страйкери заховують ся дуже спокійно, бо в разі найменшої демонстрації правительство готово арештувати всїх провідників страйку, а через те розбити усю ту сконсолїдовану робітничу армію, що домагаєть ся поправи своєї долї.

І Франція має своє горе, хоч не дуже велике, а головно не довге. У Франції є право, що кождий робітник по 60-тім роцї житя переходить на емеритуру, т. зн. побирає платню від правительства, хоч вже нїчого не робить. Робітники домають ся щоби право емеритури признано їм вже від 50-го, а не аж від 60-го року житя. Щоб се своє жаданє заманїфестувати, дві треті части французьких майнерів вийшли на 24-годинний страйк.

¶ Побитє батюшки в церкві. Православний батюшка В. Александров в Шікаґо записав на себе церкву без відома парохіян. Сей самовладний поступок попа обурив до краю парохіян сеї церкви. Коли в неділю (10 с. м.) піп підчас богослуженя давав людям цїлувати хрест, зірвало ся з клячучого ряду кількох мужчин, підбігли до батюшки і кулаками звалили його до долу. Піп, упадаючи на підлогу, вдарив головою до престола і зранив ся так, що кров заляла його лице і обризкала олтар. На вид крови напасники подали ся взад, а з сего скористав батюшка і скрив ся в закристії, звідки зателєфонував по полїцію. В церкві повстав величезний крик і галас, бо розярені люди хотіли конечно дістати в свої руки ненависного попа. Нарештї прийшла полїція, набила людий палками (притім і сама дістала) і арештувала пятьох провідників сего нападу. — Мудрим людям питанє: Хто в справі більше завинив: чи ті люди, що мов дикуни кидають ся в домі божім на свого душпастиря, чи той душпастир, що підступом видирає парохіянам їх власне майно.

¶ Знова демонстрації в духовнім руськім львівськім семинари. Українські питомцї дух. семинара у Львові приступили по перерві, спричиненій відпусткою, до дальшої акції в справі усуненя питомців москвофілів. Сю акцію розпочали дня 27-го лютого вечером на-разі демонстрацією. По посїщеню зібрали ся громадно і співаючи піснї „Ще не вмерла" і „Коли Україна" перейшли походом коритарі І. і ІІ. поверха, почім разом і в спокою удали ся до музею на економічний виклад проф. Залозецького. Дня 28-го лютого рано, в часї снїданя, коли в рефектари почали являти ся москвофіли і провокуючо заховували ся, піднесли ся оклики: „Ганьба, проч з кацапами!" Питомцї москвофіли заховували ся так провокуючо, що тільки розвага українських питомців і сьвідомість поваги самої справи не допустили до острійших сцисій. Справою займив ся митрополит, який саме вернув до Львова.

¶ Наша преса в Канадї. Канадийська Україна має під пору аж девять своїх часописий. Ось сї часописи: „Канадийский Фармер", „Український Голос", „Ранок", „Робочий Народ", „Новий Край", „Сьвідок Правди", „Нова Громада", „Канадийский Русин" тай „Канадиєць". Нарікали перше канадийські Русини, що нема кому орати народної ниви, але тепер вже таки тяжко обігнати ся від народних орачів. Оруть як кто вміє со заросли бурьяном народну ниву. Після інформації часописи „Рідний Край" число передплатників представляє ся так: Канадийский Фармер 4.000 примірників, Український Голос 3.000, Ранок 1.500, Новий Край 3.000, Робочий Народ 2.500, Нова Громада 1.000, Сьвідок Правди 600. Канадиєць 1.000 і Канадийский Русин 2.000. Коли вірити знов поголоскам, то у Вінніпеґу вкоротцї зачне виходити ще одна українська часопись (консервативна). — Отсе явище, що серед канадийських Русинів виходить така скількість часописий, толкує ся тою обставиною, що канадийські Русини, се те щасливе стадо, над яким бють ся не тільки політичні партії, але й ще більше ріжно-ісповідні церкви. І так: протестантські церкви опікують ся (підпомагають) слїдуючі наші часописи: „Ранок" (пресбітер.), „Сьвідок Правди" (баптист), „Канадиєць" (методист), „Канадийский Русин" (католик). — Дальше політичні (партійні) ґазети: „Канадийский Фармер" (лїберальний), „Робочий Народ" (соціялїстичний), „Нова Громада" (соціялїстична). Тільки дві з повисших девятьох українських часописий покищо держуть ся ґрунту безпартійности, а се „Укр. Голос" і „Новий Край". Сї дві послїдні українські часописи видають ся заходами і грішми виключно тільки Українців. Також „Робочий Народ" і „Нова Громада" виходять заходами двох гуртків Українців, соціялїстів в Канадї. Годить ся ще додати, що крім повисших девять наших часописий богато Русинів-латинників читає польську „Ґазету Католїцку" з Вінніпеґу.

¶ Еміґрація в Канаду. За послїдних десять лїт ряд Канади видав на аґітацію і цїли іміґрації вісїм і пів міліона долярів — значить кождий іміґрант, що прибув до Канади за послїдних 10 лїт коштував канадийський уряд пересічно 800 долярів.

¶ Засуд Мацоха. Дня 10 с. м. закінчив ся процес звісного монаха Дамазія Мацоха і його співобжалованих. Сей процес розпочав ся був ще 27. лютого і відбував ся в містї Пйотркові (недалеко Ченстохови, в Росії). На розправі зізнавало 113 сьвідків і кількох знатоків. Мацох признав ся до вини і зістав засуджений на 12 лїт тяжкої вязниці. Про сю розправу напишемо докладнїйше, коли наспіють краєві часописи.

¶ Новий балканський союз. Нїмецькі часописи пишуть, що має повстати балканський союз в склад котрого увійдуть Греція, Болгарія і Румунія під опікою Австро-Угорщини.

¶ Крiваві заворушеня в Пекінї. Мимо того, що Хинцї добили ся вже своєї републики, нема все таки між ними спокою. Як доносять часописи, між військом нового президента хинської републики, Юан Ші Кая в Пекинї, вибухли криваві заворушеня. Вояки вийшли на місто і почали нищити та рабувати склепи підпалили богато домів і почали стріляти на осліп. Причиною сеї військової револьти мало бути не заплаченє належного гроша воякам. Тепер вже, як доносять, наступив у містї зглядний спокій. Лише вязні, які видістали ся з кримінагу ширять дальше спустошенє. Середина міста є вже в руках вірного новій републиці війська. Страти спричинені військовою револьтою суть величезні. Обчислюють їх на 15 міліонів долярів. Огонь знищив також гісторичну хинську браму. Чужинцї поховали ся до конзулятів. Місіонарі забарикадували ся у своїх домах, а анґлійське і нїмецьке військо старає ся прийти їм з помочию. Згадана висше військова револьта дуже підкопала значінє Юаншікая. Всї думають, що то він викликав сї заворушеня. Юаншікай видав відозву до чужинців, у якій сердечно жалує за заподіяні їм кривди. З тої відозви пробиває ся якби признанє Юаншікая, що уважає себе, за неконче відповідного, аби належито правити державою і вдоволити усїх горожан нової републики.

¶ Померші мілїонери. Французьке статистичне бюро обчислює, що в 1910 р. померло 564 мілїонерів які полишили около 1½ мілїярда долярів. Як би так тоті мілїярди подїлити між тих, що справдї потребують, кілько то утер би гірких сліз.

¶ Понятє краси у ріжних народів сьвіта. Люди розуміють красу всїляко. Японські женщини, примірами, уважають за найбільшу красу мати золочені зуби, а Індиянн помальовані на червоно. Хінцї уважають за верх краси мати малесенькі ноги, для того вже малим дїтям накладають на ноги желїзні чоботи, щоби ноги дальше не розростали ся. В Персії люблять носи заокруглені як оґірок і той уважає ся найкрасшим, хто має ніс як найбільше заокруглений. Турки красять своє волосє на червоно, бо в їх понятю червоне волосє найкрасше. В деяких краях дикунів насильно спласкують дїтям носи і їх голови між двома дошками, що були подоваті. Китайські дївчата вириваають з над очий брови, а турецькі дївчата красять їх золотою фарбою. От як видно, не все, що декотрим видає ся хорошим, другі народи уважають милим і принадним. Після нашого понятя найкрасший чоловік є такий, який виглядає так, як його сотворив Господь Бог.

Маркіянове Сьвято в Ансонії, Конн.

В неділю, дня 18. лютого 1912 р. обходили Ансонійські Українці столітні роковини уродин М. Шашкевича, пробудителя Галицької Руси-України. Величаве се сьвято було устроєне заходами Товариств: „Сьпів. Кружок ім. Філярета Колесси“, і Товариства „Запорожська Січ“. Позаяк вечерниці випали величаво і на причуд гарно, длятого хочу подати дещо про них до загальної відомости і познакомити читачів про житє в повизше згаданім місті. Опишу отже по точкам се сьвято.

О годині 8. станув великий хор зложений з шісдесять русалок, та козарлюгів на естраді а попереду славнозвістний його управитель, п. Володимир Каськів. Вже само уставленє хору представляло собою чудовий вид, і навівало якусь повагу на серця публики. Вечерниці отворив місцевий сьвященик, о. Александер Павляк, сердечною і патріотичною промовою; познакомив всіх присутних хто був М. Шашкевич, та вказав на ціль сего вечерка. Золоті слова бесідника зворушили до глубини серця всіх слухачів. О. Павляк закінчив свою бесіду словами: „Дайте руки юні други, Серце к серцю най припаде, Разом разом хто сил має, Гоніть з Руси мраки тьмаві“. Гучні оплески залунали на галі висловлюючи наглядно почуваня любови і подяки для золотоустого бесідника.

Слідувало „Владико неба і землі“, сольо і мішаний хор. Передовсім заслугує на піднесенє сольо, котре відсьпівав управитель хорів, п. В. Каськів; він своїм милозвучним голосом пірвав всіх присутних; а сьпівав з такою повагою і чутєм, що слухачам мимоволі здавало ся немовби знаходили ся в гаю зеленім, та слухали гарну пісоньку любого соловія. Наколи сьпівак дійшов до слів „Даруй нам зріти рідний край“, на сали почув ся тяжкий стон, а неодному слези мов горох покотили ся по лици. І нараз з десятків грудий сьпіваків зірвала ся хорова пісня чаруючи і пориваючи.

Точка третя: „Літературні стремліня галицьких Русинів за часів Маркіяна“, відчит, красноріччво і ядерно виголосив місцевий учитель, В. Каськів. Бесідник закінчив словами: Най же буде М. Шашкевичови від нас щира подяка!, коли не за множество і доконалість його творів, то за щире його серце, за вплив і науку його, за то, що сам дорогу знайшов і другим показав і що твердо стояв напротив супротивних хвиль — від всіх нас Русинів Українців честь йому за се і вічна слава!“ Бесідника нагородили присутні грімкими оплесками.

Потім опять загремів мішаний хор „Підлисє“, слова М. Ш., музика Ст. Людкевича; твір сей перший раз сьпіваний на американській земли. Кусник не дуже і легкий, однак хор добре вишколений виконав його знаменито.

Пятою точкою був відчит: „Про М. Шашкевича“, виголосив п. Григорій Пиріг. Позволю собі зазначити, що бесідник вивязав ся зі своєї довгої і тяжкої задачі досить добре за що нагороджено його грімкими оплесками.

Слідуючу точку становив хор мужеський „Дайте руки юні други“ найновійша ювілейна композиция. Хотяй вона досить довга і трудна, однак славні козарлюги вивязали ся з тяжкої задачі побідоносно.

Як сему точку, „Побратимови“ віддеклямував п. Василь Шуран. І справді дар в сего юнака неабиякий; так говорив своїм звінким голосом мило і сердечно, немовби справді до того вродив ся. Дальше слідувала „Піснь Свободи“, хор мішаний. Ся пісня так припала до серця слухачам, що не умовкаючими оплесками просили о її повторенє. Опять наступила деклямація „Гамалія“ котру виголосив п. Іван Клиш. Мушу позавидувати сему козарлюзі його бистроумности, постави та різкої бесіди, що робила враженє, немовби дійстно стояв перед нами той наш прадід, чубатий Запорожець, котрий все те, що говорив, бачив на власні очи, та щоби слава не вмерла, оповідає своїм вірним синам.

По сім слідував дует „Люби землю рідну“ який відсьпівали школярі: Стефан Височський і Олександра Ціркот з Ансонії, та Анна Томцьо і Анна Журав з Дерби. Ся точка випала дуже гарно, а присутні неумовкаючими окликами і оплесками дали пізнати своє вдоволенє. Честь вам маленькі школярики! Після того віддеклямувала Олександра Ціркот: „Підлисє“. Своїм срібним голосочком попросту чарувала присутних.

Дванайцятою точкою був хор мішаний „Ой не нам в кайданах ходити“. Неумовкаючі оплески присилували сьпіваків її повторити. Деклямацію „Хлопська доля“ знаменито віддав п. Николай Ониськів. Народним гимном і другими патріотичними піснями закінчено се велике народне сьвято Маркіянове.

Честь всім Ансонійцям, що взяли участь і гідно відсьвяткували се велике сьвято! Честь і слава всім сьпівакам і сьпівачкам, котрі так гарно своїми голосами звеличили сей вечерок! Честь товариству „Запорожська Січ“ з Ню-Гевен, що не жалуючи своїх трудів прибуло з подальшого міста, щоби звеличити сьвято Маркіяна. А всім, котрі найбільше потрудили ся коло відсьвяткованя, належить ся грімке: Слава! Слава! Слава! Кінчу словами незабутнього Маркіяна:

Зависть най вас не спиняє,
Разом, разом други жваві.

Н. Н.

Нові книжки і виданя.

Хроніка Наукового Товариства імени Шевченка у Львові. Вип. І. Р. 1911. Ч. 45. — **Зміст**: Діяльність Виділу. Діяльність секцій і комісій. Наукові виданя. Члени Товариства: Почесні члени. Дійсні члени. Члени основателї. Звичайні члени. Члени комісій. Заряд Товариства. Інституції, що обмінювали ся виданями з Товариством. Часописи, які діставала бібліотека протягом року. Стан музея. Рахунок наукових видань. Касове справозданє.

Дзвінок. Ілюстрована часопись для дітий і молодежи. Виходить 10. і 25. кождого місяця. Річна передплата для Америки 2 дол. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, ул. Мохнацького ч. 12. — **Зміст** ч. 11 (У Львові 10. лютого 1912. Р. XXIII): Л. Глібів: Зимова пісенька. — Евген Гребінка. В сотні роковини уродин поета 1812—1912. (З портретом). — З „Приказок” Евгена Гребінки: Маківка. Будяк та коноплиночка. — Записки недоброго хлопця (з малюнком). — Остап В.: Дівчина золоте-серце. — Нові книжки. — Мала „Січ” в Волчім. — Забави на зимові вечері. — Праця і забава. — Переписка Редакції. — Додаток для малих читачів: Марія Вериго: Пригоди лиса. — Загадка.

Прапор. Орґан українського народнього учительства в Галичині. Виходить в Коломиї 5. 15. і 25. кождого місяця. Видає „видавнича Спілка учительська” в Коломиї. Річна передплата для Америки виносить 2 доляри. Адреса Редакції й Адміністрації: Коломия, фах почтовий № 3. — **Зміст** ч. 5. з дня 15. лютого 1912: Як оцінити гарні слова? Наші справи в соймі. Службова праґматика народнього учительства. З наших орґанізацій. Наші наболїлі кривди. Педаґоґічні нариси. Оголошеня.

Оса. Двотижневник гумористично-сатиричний ілюстрований. Виходить у Львові два рази місячно на 1-го і 15-го. Видає і одвічає за редакцію: Павло Одинак. Річна передплата для Америки виносить 2 доляри: — **Зміст** ч. 2. з дня 15. лютого 1912: Триумфальний похід кацапської чорної сотні (ілюстрація). Від Редакції. Від Адміністрації. Театральна обява. Колтунські „обиватель мяста Львова”, з ілюстрацією. Перехопив ся. У військовім шпитали. Із зелененької Буковини. Не може, бо... Дещо з дипльоматії. Сьмішне. Второпна голова. Оправдана кандидатура. В рускім театрі. Фільософічний спір, вірш Тараса Франка. Із сьвітового гумору. Афоризми Овідія. В „шляхецкі” спосіб. Утекла, сат. опов. А. Чехова. І з листа зятя до тещі. Помилив ся. Влучний здогад. На стациї. З промови оборонця. Закінченє з „лїбесґрифу” Марисї до вояка. Оголошеня. „Славпо”-звісний, з ілюстрацією. Верх розсїяности. Останні вісти. Переписка „Оси”.

Учитель. Орґан Руського Товариства Педаґоґічного. Виходить у Львові 20. кождого місяця. — Зміст ч. 6. з дня 20. лютого 1912: По всеучительськім вічу 14. січня 1912. Я. Чепіга: Суґґестія і педаґоґія. Іван Ющишин: Сиротинські фонди а бідна шкільна молодіж. Іван Казанівський: Про від'учуванє. Др. Іван Демянчук: Біблійні картини у грецьких писателів V. і VI. столітя по Хр. Іван Ющишин: Шкільні каси ощадности. Стефан Ковалїв: Методична оцінка шкільного підручника п. з. „Рахунки для шкіл народних ч. IV.” 1911. Іван Карай: Торговельна школа тов. „Просьвіта” у Львові. Українські приватні школи в році шк. 1910—11. Критика і бібліоґрафія. Книжки і журнали надіслані до Редакції. Проспект. Нове видавництво. Від Адміністрації. Оголошеня.

ВЛАДИСЛАВ ОРКАН.

БЕЗДОМНІ.

— Мамо! Далеко ще?...

— З пів милї... Зараз будуть хати за тим лїсом. Зимно тобі, Йвасю?...

— Ні, мамуню, ні...

Таку уривану розмову вело двоє людий — мати й син. Мати йшла наперед, робляччи синови дорогу в сніжних засипах... Скільки разів глубше ступила — звертала ся до дитини, говорячи:

— Йвасю! Осторожно... Обійди боком...

— Добре, мамуню, добре... — шептав перемерзлий хлопчина, затинав губи і не скаржив ся бідака, хоч мороз заглядав до серця... І тепер, коли мати питає його:

— Зимно тобі, Йвасю?... — Він відповідає: — Ні, мамуню, ні... — а та відповідь дрожача, як голос потрученої струни, потверджує питанє, хоч слова говорять що иншого.

Двоє людий у боротьбі з сніжними засипами... Дві слабі істоти, горячі чутєм, в боротьбі з безграничною, зимною, мертвою природою... Хто побідить — чи бездушний велит?..

— Мамо, далеко ще?... — питає Івась.

— Зараз, зараз, тільки ходи, Йвасю, не ставай!... просить мати. — За мною, за мною... — і колїнами ломить замерзлий сніг, добуваючи вже майже остатки сил... Чує, що слабне, але й те чує, що мусить іти... Інакше зимна смерть приголубить її і Івася.

— Щоби йно сніг не порушав ся!.. Щоби йно вітру не було!... — говорить до себе незрозумілим шептом... А тут, як на відповідь, повіяв вихор від лїса і острим снїгом кинув їй в лице.

— Боже!... лише шепнула й далї ставляє перемерзлі ноги, мертві, кістякові... А за нею радше непонятою волею, як силою ведена, ступає в сліди скостеніла дитина, обвинена веретою, яку мати зняла з себе...

Хвиля тишини — і вихор зірвав ся ще сильнїйше як передтим, зібрав усї тумани і острою сніговицею кидав у блакити...

— Мамо...

— Що? моя дитино...

— Мамо... — невиразно шепоче хлопчина і, скулений, опирає ся о твердий сніг.

— Івасю! Як іно можеш... уже недалеко!... — просить мати, а в її голосї дрожать усї струни: любови, прошеня і безграничної розпуки...

Здіймає хустину з голови — отулює дитину.

— Йвасю! Моя дитино... Ще кусничок!...

— Не можу... мамо... — шепоче щораз тихше і безсильне опадає на змерзлий сніг...

Мати станула — ломить скостенїлі долонї, а вихор, начеб хотів додати сьому страшному образови ще більшої грози — розвіяв її чорне волосє і страшною була в тій німій, небо оскаржуючій розпуці...

Сніговиця мати, бачучи своє уособленє, острими поцїлуями драпає її по лиці...

— Івасю!... — шепче крізь зуби і нахиляєть ся до дитини, якої шкляний зір, звернений на неї без виразу, відібрав їй останки сил. Бажає піднести дитину, і сама впадає на коліна... Мороз стиснув їх, прикріпив до землї і, морозячи кров, тиснув ся до серця...

— Деж ти, Боже, що даєш гинути дитині?! — вирвалось зі скреготом із замерзлих уст.

— За що мене караєш так страшно?!...

— Хоче піднести ся та не може, колїна примерзли до снїгу...

— Прокляті люди!... Вигнали з хати... Бодай так... — Не докінчила. Конець розпуки улетів з проклоном...

Страшний біль стискав серце, вижирав очи і лучами розходив ся по тілї... Уста хотїли ще шептати молитву; думка її докінчила... може — на другім сьвітї...

Сніжні діяменти блестїли, мінючи ся барвами, в сьвітлї зьвізд, які рідкими очками дивились з поза чорної мраки... Блестїли зьвіздки по снїгу — а чотири більші від инших, як рідкі окази діяментів між піском дорогих камінїв... Блестїли очи замерзлих.

Милосерний вихор кидав снїгом на тілесні домовини — і росла... росла снїжна могила.

— — — — — — — — — — — — —

І перейшло три днї... Час пливе, як вода. Біле сільце промінїє зьвіздками снїгу в нетеплім сьвітлї сонця...

Люди з близька, від церкви — йдуть по скрипіючім снїгу на богослуженє. Хто мешкає далї, не дійде, бо засипи...

— Кому то вчера дзвонили?... — питає старий ґазда немолодої вже жінки.

— Е, знаєте... то тій від Хованця.

— Вмерла?

— То ви не чули? Замерзла бідна десь разом з дитиною. Вигнали з хати. Тай пішла на ніч... Знайшли її доперва на другий день — під заспами. Напрацювала ся вона, напрацювала!.. І вигнали, коли вже сил не стало, як неприччком — собаку..

Старий покивав головою — йдучи до церкви, шептав: „Вічная память“ і молитви за душу комірниці...

Прецінь вона і йому робила.

— А була то роботяща людина — подумав — так марно... Таже то люди гірші від зьвірят!... Вигнати на мороз... — І знова почав: „Вічная память“...

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гогри.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий мoні ордер. Мoні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на акспресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

ЗАЯВА.

В минувших кількох місяцях зайшли в де некотрих відділах Р. Н. С. непорозуміня що до місцевих орґанізаторів, по причині усуваня їх і вибираня нових через відділ. Се змушує мене заявити та звернути увагу всім відділам так для добра остатних, як й Р. Н. С., що на підставі параґрафу 86 статута Р. Н. С. не відділ, але гол. орґанізатор має повне право настановляти і усувати місцевих орґанізаторів. Я переконавши ся, що місцеві відділи (хотяй не всї) не звaжaюаь на доброго орґанізатора, але при виборі місц. уряду рівночасно іменують кождочасного секретаря заразом і орґанізатором, хотяй старий орґанізатор був як найлучшим. Для того кождий відділ а взглядно предсїдатель такого повинен звертати увагу на місцевого орґанізатора, чи він як такий дійстно працює щиро над розвоєм свого відділу, не лиш на мітінґах, але головно поза такими докладає всїх сил, щоб як найбільше зеднати нових членів. Єсли однак місцевий уряд видить, що місц. орґ. є того рода, що не дбає про розвій братства поза мітінґами, лишень чокає, аж наш чорнороб сам зголосить ся до вступленя в члени Р. Н. С.. місцевий предсїдатель повинен о тім донести гол. орґанізаторови і подати рівночасно особу, котраби докладала всїх сил до розвою так братства як й Р. Н. Союза, без взгляду на се, чи така особа є секретарем або нї. Тогди гол. орґ. усуне недбалого, а в користь братства тай Р. Н. С. заіменує нового.

При тій спосібности також звертаю увагу, що на жаль, не всї відділи подбали о місц. орґанізаторів, бо цїлком таких ще мають. Такі повинні сейчас представити найвідповіднїйшого свого члена гол. орґанізаторови, а сей вишле потрібні друки до орґанізованя як й „повновласти“. В такий спосіб, наш Р. Н. Союз як розвиваєсь красно, стане ще ліпше розвиватись, та усушувати гіркі сльози вдовам та сиротам; Р. Н. Союз як був, так буде опікою та охороною в нещастю і недоли.

Ануж братя, нуж ділати,
Поки еще путь пред нами,
Щоб ворогам показати,
Що Союз наш ліпший мами.

Ілія Моранець,
гол. орґанізатор Р. Н. С.

І доки ще будете кидати Ваші гроші в болото?

Уже не знаємо котрий раз приходить ся нам звернути до Вас, американські Русини, з отсими питанями:

І доки ще будете кидати Ваші гроші в болото?

Як довго ще думаєте працювати на всяких дармоїдів?

Як довго думаєте ще спомагати Вашою кервавицею усякі пявки, усяких лінтаїв, чигаючих на Ваш доробок?

Гляньмо лиш на спис усїх тих „банкирів“ що на сотки тисяч обдерли наш нарід. Волосє стає дубом на голові, коли зчислить ся усї ті керваві краплї поту, що прилипли на зароблених Русинами центах, а якими спомагали ся до тепер усякі зайди та заволоки. Пригадайте собі лиш: Хромовський. Ровнянек, Пшестшельскі, Клайн, Борис, Іберaль, Зотті, Самеґ і т. д., і т. д.А тепер Розет.

Отся ліста далеко ще не повна Отсе лиш найголоснійші „банкири“, про яких заговорили трохи ширше тутешні часописи. А кілько то ще лишило ся таких, яких імена не дістали ся до відома ширшого загалу?

А всї вони, названі і неназвані мають одну спільну прикмету: нахапати гроша від руського Івана, та взаміну лишили йому в найліпшім випадку кавальчик паперу, без вартости. Хиба лиш от так на спомин, щоб сей руський Іван дивлячи ся на сей папірець, згадував, що колись і він мав гроші, що колись і він недоїдав і недосипляв та тїшив ся на кращу будучність. Та щож, коли сей Іван, хоть переплив ріки і море, хоть перебрив ліси та гори, хоть добив ся до Америки — та все ще нїчого не навчив ся.

Нїчого не навчив ся, хоть так дорого заплатив за науку. Бо правдоподібно нема вже тут нїодного місточка, деб не найшов ся хоть один такий Русин, якомуб не пропали гроші у пана „банкира“. Та щож з того. Чи другий, третий та десятий помудрійшає, навчить ся чого з нещастя першого? Дежби! Та не лиш другі, але таки сам пошкодований до пів року, а найдальше за рік, понесе опять свої ощадности до другого подібного „банкира“, як лиш сей шумними адвертайзментами потрафить приговорити до серця руського Івана. А за два-три роки повторить ся опять та сама історія, з тими самими проклонами. І так в безконечність.

Кого тут винувати?

Нікого — тільки нашого руського Івана. Кілько то було вже закликів по всїляких часописях, що томи мож би з того складати. Кілько то разів писало ся і говорило ся хотяйби і у нашій „Свободї“ про се, аби оминати як зарази усякі „народові“ або жидівські „банки“. Так щож з того. Видно, що наш руський Іван без жида або без „народовеґо“ пана „банкира“ не годен поступити ся.

І тому то лишім вже раз в спокою руських Іванів з їх „панами банкирами“; нехай роблять на них дальше та збогачують їх своєю кервавицею. А ми звертаємо ся до тих Русинів-Українцїв, що навчили ся вже чогось в Америцї, що перестали вже бути звичайними руськими Іванами.

Кождий, хто хоче бути певним, що його защаджені гроші не пропадуть, нехай їх складає на почтї. Під пору вже майже в кождім місточку, майже кожда почта має віддільну почтову щадницю, у якій приймає ся вкладки почавши від 1-го доляра, та платить від вкладок 2 процент. Вкладати гроші на почтї може всякий без ріжницї віку і пола, почавши від 10 лїтної дитини. Щоб зложити гроші на почтї і дістати щадничу почтову книжочку, на се не треба ніякої фільософії і всякий при крихітцї охоти та доброї волї втне сю штуку. І тодї може зовсїм безпечно спати, будучи зовсїм певним, що його гроші нїколи не пропадуть.

Зовсїм так само безпечно суть ульоковані гроші в тутешних Savings' банках та First National банках, за які ручить весь край. Тут однак для необзнакомленого трохи важча процедура з вкладанєм і виниманєм гроша і тому повгаряємо ще раз, найліпше і найлекше є для Русинів складати свої гроші на почтї.

Ще один спосіб. Сей хто зложив тут пару долярів, може їх дуже легко почтою післати в Галичину, до одної з тамошних, таки наших фінансових інституцій. Там дістане і добрий процент і буде рівнож зовсїм певний, що його гроші не пропацуть, бо в Австрії банки остають під такою строгою державною контролею, що не можуть збанкротувати. А всякий, складаючи свої ощадности в наших питомих народних інституціях, робить попри бизнес ще і дуже гарне, патріотичне діло, бо причиняє ся до зросту тих інститицій, о тим самим і до визволеня нашого народу з фінансової залежности від чужих зайдів. Про сей спосіб, напишемо обширнїйше в однім з слїдуючих чисел.

Так само має ся річ і з пересиланєм гроша до „старого краю“. І тут мож дуже легко обійти ся без всяких „панів банкирів“. Тутешна почта пересилає гроші так дешево та скоро, а головно безпечно, що є впрост гріхом давати заробляти усяким жидівським або польським аґентам. Називаємо се гріхом, бо вони зароблені на Русинах гроші обертають на всякі „народове“ цїли, підпомагаючи в Галичині руським грошем вшехпольських бандитів. І ми, даючи заробляти „народовим“, тим самим самі на себе куємо кайдани. Так отже і патріотичний обовязок наказує нам зірвати вже раз з усякими аґентами та при посиланю гроша до старого краю послугувати ся виключно тільки почтою.

Тому: проч з усякими покутними „банкирами“, без огляду на се, чи вони браця Поляци чи жиди! Знайте, що вони так довго чесні та ретельні, як довго їм се оплатить ся, то значить, аж доки не „відложать на бік“, настільки Вашого гроша, щоб виплатило ся їм збанкротувати.

І тут відчиняє ся дуже вдячне поле до діланя для наших отців духовних. Живим словом вони зможуть далеко більше зробити, як сї писані стрічки. Лиш крихітка доброї охоти. Початок зробив вже один з наших патріотів сьвящеників під Ню Йорком. Він оголосив у своїй парохії, що на тих а тих днях в тижни може до нього всякий прийти зі своїми грішми відобраними від покутних банкирів, а він з всяким піде чи то на почту, чи до певного банку, з державною порукою і всякому особисто покаже, як вкладати гроші. І люди громадами йдуть до свого сьвященика, а він з кождим йде чи то на почту, чи до National Bank-у, всякому показує і учить, в який спосіб безпечно ульокувати тяжко заощаджений гріш.

Коли наше сьвященьство посьвятить сїй справі яких дві-три неділї, та схоче в сїм напрямі попрацювати, то ми певні, що вже раз на все перестануть бути небезпечними для Русинів банкроцтва усяких панів Розетів і инших, їм подібних.

Гроза ґенерального страйку в вуглевих майнах.

Усї признаки вказують на те, що з днем 1 го цьвітня с. р. в области антрацитового вугля вибухне ґенеральний страйк. На дни 31-го марта кінчить ся трирічна умова поміж властителями майнів а майнерськими юніями і перші, т. є. властелї хотять відновити умову на дотеперішних условинах, коли знова юнії домагають ся підвишки платнї. Спроби мирного полагодженя ризбили ся і обі сторони лагодять ся до завзятого бою.

Жаданя робітників в справі підвишки платнї безперечно суть оправдані. По перше, властителї майнів не додержали деяких постанов умови, а по друге загальна дорожня, пануюча у нас, вповнї оправдує робітників; по трете, протягом послїдних трех лїт цїна антрацитового вугля значно підскочила в гору, приносячи властителям велитенські зиски. Се все зовсім успраедливлює робітничі жаданя підвишки платнї. Властителї суть однак противної гадки і здаєть ся, страйк є неуникнутий.

Кошта війни поміж босами а робітниками, як звичайно, заплатить населенє. Коли-б ми приміром жили в Австралії, та мали суди, яких задачию є лагодити і розсуджувати спори поміж працьодавцями і робітниками і яких то судів присуди суть обовязуючі для обидвох сторін, то подібний страйк углекопів, котрий безперечно спричинить важку крізу в цїлім нашім промислї, бувби впрост немислимий.

Здаєть ся, що населенє Злучених Держав буде мусїло заплатити ще не один раз міліонові воєнні кошти поміж капіталом а працею, доки навчить ся дечого путнього, що вже давно істнує серед других народів.

Розвязанє духовного семинара у Львові.

Наші читачі знають уже з попередних чисел про події, які мали місце в руськім духовнім семинари. 205 українських питомців зажадали усуненя з семинара 11 москвофілів і на тім тлї відбули ся демонстрації, які остаточно покінчили ся розвязанєм семинара на дни 29-го лютого с. р.

В справі тих подій поміщує часопись „Дїло допись з кругів найблизше інтересованих, бо самих питомцїв, яку перепечатуємо тут в цїлости, тим більше, що вона успраедливлює поступованє наших богословів та кидає правдиве сьвітло на цїлу справу.

З початком сего шкільного року допустили ся москвофільські юноші образи релїґійних і національних почувань загалу українських богословів, називаючи шкідливими діяльність і вплив Риму на наш обряд, виступаючи проти культу Серця Ісусового, в семинари загально принятого, називаючи українську мову „жарґоном“, а українських богословів „пачкою ідіотів“. Українські питомцї віднесли ся з тим до о. ректора, але він зганив на конференції українських питомців, закидаючи їм брак пошанованя москвофільських перекопань. Що більше москвофіли тїшили ся особливим довірєм о. ректора і була надія, що вони дальше будуть заповітрювали семинарицьку атмосферу і що кацапів

на дальше будуть принимали (сего року принято чотирох і то ряних).

Такі і тим подібні факти спонукали українську богословську молодїж до рішучого виступу, який вона розпочала внесенєм до ректора отсего меморіялу:

Всесьвітлїйший Ректорате! Ми підписані українські богослови русько-католицкого семинара у Львові дійшли до сумного досьвіду, що в послїдних лїтах з поміж москвофільської богословської молодїжи, якої однодумці ще й доси на жаль мають місце в нашім духовнім семинари, вийшли одиниці, які зовсім сьвідомо і добровільно рішили ся на зраду одиноко правдивої католицької віри і зраду свого рідного народу, на те, щоби свому рідному народови відібрати найдорожшу йому католицьку віру і його народність, а за юдин гріш ширити між ним право- і цареславіє.

Право- і цареславний рух в послїдних часах прибирає що раз більші а для нашої церкви і народу грізнїйші розміри і то явно завдяки москвофільським симпатіям. Такий стан вимагає безусловно клиру, що дає певну запоруку стануть до отвертої і витревалої борби проти схизматицької пропаґанди, тому і ми хочемо і невідклично мусимо о се подбати, щоби з між нас як будучих сьвященників не вийшли духовні піонери акції ворожої католицизмови.

А між нами є зрадники народу, о котрих маємо моральну певність, що в пригожій до сего хвилї, стануть зрадниками католицької церкви.

Задля отсих моральних переконань ми змушені просити Всесьвітлїйший Ректорат в імя добра нашої церкви, нашого народу і доброї слави нашого семинара о усунене з него сего непевного елементу, щоби в той спосіб запобічи будучому лихови з теперішнюю нашому неможливому з ними співжитю.

Їх імена наводимо: I. р. Лещинський Микола, Полянський Іван, II. р. Лящук Петро, Плис Осип, Фединський Микола, Боровець Володимир, III. р. Венгринович Омелян, IV. р. Давидяк Олександер, Захарків Онуфрий, Клиновський Микола, Сеницин Юлїян.

Настрій викликаний ними, є сего рода, що вже з нинїшним днем відмовляємо собі взяти до уст поживи так довго, доки вони між нами; а на случай не узглядненя нашої зовсім узасадненої, любовю до своєї церкви і свого народу подиктованої постанови, не можемо означити, куди нас розпука поведе. Львів дня 8. лютого 1912. (слїдують підписи 205-тьох питомців).

Голодівки, яка наступила вслїд за сим меморіялом, хопились українські богослови тому, що мали на оці дві річи: не хотїли виступити проти семинарської дисциплїни, особливо, щоби не вразити Ексцеленції Митрополита, якого українські питомці по синівськи люблять і глядять на Його особу, як на післану самим Богом українському народови і його церкви під теперішний важкий час. По друге не хотїли українські питомці допуститись жадного нелеґального кроку, щоби питомці москвофіли не стались псевдо мучениками і тим не сміли закривати всю свою погань, так що одиноко можливим способом для українських питомців оказати анормальність відносин показала ся голодівка. Дводнева стисла голодівка закінчилась вічем в каплиці серед загального розденервовання і горячки, при многих случаях омлїня. Справою мав занятись близше неозначений суд згідний з принципіяльним становищем українських питомців, зазначеним в меморіялї. Однак коли виявило ся, що суд мав бути звернений проти поодиноких осіб і то виключно на доґматичнім тлї — не могли питомці сейчас до него приступити, бо були приготовані ставати до суду загального, скріпленого доказами одиниць.

Зрозуміло, що питомці по повороті до семинара відчули на ново неможливість пожитя серед москвофільських провокацій і виливом сего була — зовсім природно — послїдна демонстрація, яка потягнула за собою розвязане семинара.

Вкінци треба зазначити, що власновільно порішена загалом питомців акція не обмежена на 11 москвофілів, але поставлена принципіяльно проти царе- і православя в Галичинї.

Евген Гребінка

В сотні роковини уродин поета. 1812—1912.

Сего року обходимо сотні роковини уродин визначного нашого поета і славного байкара, **Евгена Гребінки**. Байки його знає кожда українська дитина, бо богато з них є в шкільних читанках, а инші видано окремою книжочкою. Кождий читав байку про „Сонце і хмари" або розмову батька з сином про „Ячмінь"; таких байок написав Гребінка богато, а з кождої з них виходить якась глубока житева наука.

Евген Гребінка родив ся 21. січня 1812 р. в Убіжищи, пирятинського повіту, в Полтавщині. Вірші складав вже як студент і переклав тоді поему російського поета Пушкина „Полтава". Пізнїйше писав свої байки і приказки і видав їх вперше окремою книжкою 1834 р., а вже два роки пізнїйше мусїв друкувати друге виданє, бо книжка всїм дуже подобала ся. На жаль поет мусїв перенести ся на чужину, до Петербурга, і там вже не міг писати богато по українськи. В 1841 р. видав він альманах „Ластівка", де поміщено вибір поезий ріжних авторів, а передовсїм Шевченка. Сю збірку привитали у нас всї дуже радо; Маркіян Шашкевич так писав про неї до своїх другів: „Несе ся воздухами до вас, мої миленькі, шпарка Ластівка; ой, ластівка-ж то, ластівка! такої ще ніхто з роду не бачив, бо не іно що гарно висьпівує і щебече, та так мов промовляє; а то ще і на зиму не ховає ся, і все снує ся, і все лїтає, і все висьпівує, що забудеш і біду і горе і смуток і журбу і здаєть ся тобі, що завсїгди весна! Оттака то летить до вас ластівка!" Більше не писав Гребінка по українськи; російською мовою видав повість з козацького житя „Чайковський", — се дуже гарне оповіданє і тепер вже переложено його на нашу мову. Гребінка умер в Петербурзї 3. грудня 1848 р., тужачи все за рідною землею; його тїло перевезено і похоронено на Українї.

Приказки і байки Гребінки, се найгарнїйші його твори. Вони невеликі, але писані гарною мовою і дають читачам мудру науку. Так в одній байцї оповідає поет, як сїрі гуси кинули ся на білого лебедя і хотїли обмазати його гарне піре болотом; але лебідь тілько пірнув у воду і зараз виплив із неї гарний і білий, як і перед тим. Ся байочка показує, що чесному чоловікови ніколи не зашкодять лихі слова завистних людий: добрий чоловік все побідить, як побідив білий лебедь сїрі гуси. В иншім віршику описаний гарний червоний мак, що був гордий з своєї краси і з того, що прилїтали до нього пчілки і метелики; але по кількох днях опали червоні листочки і на маківку вже ніхто й не подивив ся. Ніхто не повинен пишати ся красою, бо краса тріває не довго. Горді люди звичайно мало варті, а скромність все знайде похвалу. Оттак порожні колоски ячменю стоять просто, ніби горді з своєї краси, а в середині вони порожні; зате повні колосочки скромно похиляють ся до долу. Скромненький сїрий соловій має чудовий голос, а снїгур, жовна і синиця, хоч мають гарні пера, але голос мають поганий. Гордий вітер хотїв заложити ся з сонцем, що його сила більша і що скине кожух з козака; але хоч як він ревів і віяв, чоловік не хотїв скинути теплої одежи; а сонце не хвалило ся, тілько припекло трошки і зараз козак скинув кожух.

Оттак в кождій приказцї показує поет, що тільки добрі, чесні і щирі люди заслужили на честь і похвалу, а гордим і лихим все нещастить ся.

Евген Гребінка був першим українським письменником, що писав для молодїжи; тому тепер, в сотні роковини його уродин, треба нам згадати память поета і віддати честь його праці для нашого народа.

Українська часопись на Лемківщинї

В Сяноцї почала виходити українська часопись „Підгірський Дзвін", призначена для осьвіти Русинів в західній Галичинї. Як показує ся уже з початкових чисел, то часопись буде провадити особлившу борбу з москвофільством і польонїзмом, які вкорінились в наш нарід в тій части краю. Терен працї простягає ся на повіти: Турка, Старий Самбір, Добромиль, Ліско, Сянік, Березів, Кросно, Ясло, Горлицї, Грибів і Новий Санч. Часопись виходить два рази на місяць. Писана дуже зрозуміло, а навіть уживає деяких лемківських виразів.

Русини-еміґранти із згаданих повітів будуть мати велику радість, коли запишуть собі „Підгірський Дзвін", бо буде їм дзвонити всякі вісти з родинних сторін. Всї Русини-Українцї взагалї повинні підтримати тую часопись, що бореть ся на територїї замотеличеній кацапщиною і ляцьким posiadaniem, а котра хоче визволити бідну Лемківщину з рук наших „опікунів".

Передплата на „Підгірський Дзвін" для Америки виносить $2.00, а для Галичини $1.00 на рік. Єсли хочете зробити дарунок своїм знакомим в Галичині, то запренумеруйте для них „Підгірський Дзвін". Щоб прийти в поміч часописи, а улекшити пересилку і посилку гроший передплатникам, Руська Книгарня в Скрентон, Па. взяла на себе обовязок принимати передплату на згадану часопись. Хто хоче за посередництвом Книгарнї запренумерувати собі „Підгірський Дзвін", нехай пише на адресу:

Ruthenian Book Store,
439 N. 6-th Ave.
Scranton, Pa.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

Ник. Бабій (чл. Гайд.) і Ів. Вовк (чл. Просьв.) зібрали від: І. Палеґи 50 ц., А. Вовка 50 ц., П. Пляцковської 50 ц., А. Гука 50 ц., К. Палеґи 50 ц., А. Польової 50 ц., К. Заяць 50 ц., А. Палеґи 25 ц., А. Гринека 25 ц. Разом	$4.00
Осип Заплатинський (чл. Гайд.) зібрав від: Т. Процкова 1.00, Т. Тиродія 50 ц., Т. Корната 50 ц., Н. Дзюми 50 ц., К. Задорецкої 50 ц., А. Заплатинської 50 ц., З. Юрка 25 ц., Т. Карпінської 25 ц., Т. Канака 15 ц. Разом	4.15
На хрестинах у В. Павлюка зібрав Ів. Пацюрко (чл. Просьвіти)	90
На весілю А. Водюка зібрав А. Захарків (чл. Товар. Січинського)	1.10
Тов. „Драм. Кружок ім. Івана Тобилевича" зложило свою вкладку	5.00
„Укр. Поступове Жіноче Тов." зложило свою вкладку	5.00
Яків Корнат чл. „Нар. Дому" вкладку	3.00
Загальна сума	$23.15
Видано на кореспонденцію Секрет. рекорд.	2.24
Позістає	$20.91
В 10 ч. „Свободи" огол.	584.76
Всего разом	$605.67

Ню Йорк, дня 14 марця 1912.

ЗА ВИДІЛ:
Ілія Романишин, предс.
Д. Підгірний, кас.,
В. Білинський, фін. секр.

ВЕСТ НЮТОН, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 255. подає до відома членам місцевим і позамісцевим, що буде принимати ся до братства без вступного а до Р. Н. Союза після статута через два місяцї: марець і цьвітень. — Теод. Соколовський, пре., Л. Булій, кас., Дм. Борик, скр.

Конкурс.

Парохія Честер з Вільмінґтоном пошукує дяка. Платня 40 дол. місячно. Услівя: Вміле провадженє хору і навчане дітий. Зголошення просимо слати на адресу: Greek Cath. Parish, 2827 W. 3-rd Str., Chester, Pa.

ПОКІРНА ПРОСЬБА ДО ВСІХ РУСИНІВ ЗА МОРЕМ, В ДАЛЕКІЙ ЧУЖИНІ, В АМЕРИЦІ.

Слава Ісусу Христу!

Підписаний удає ся до Вас, дорогі краяни і земляки, з горячою і покірною просьбою. Зважте моє бідне нещасне положенє і поратуйте бідного старого батька і нещасну вдову тай маленьку сирітку, котрі випровадили свого сина, а мужа за океан, щоб заробив за морем кусок хлїба як і Ви всї. Місто того постигла його зараз першої ночи смерть через удушене ґазом в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Пожичив старий батько для сина на дорогу гроший у жида, син помер, а ми бідні зістали ся без куска хлїба і без хати, бо жид вигнав з хати серед зими, не зважаючи, що син нам не поможе, бо умер, а батько старий, а вдова і сирітка не мають чим заспокоїти неумолимого жида. Протягаємо до Вас руки з слезами і до землї Вам кланяємо ся тай просимо милосердія Вашого: поратуйте нас бідних, поратуйте!

Скиньте маленьку лепту, подайте бідним милостиню Христа ради, а Господь наш Милосерний удїлить Вам щастя і здоровля за тим широким морем, оборонить Вас від нещастя і горя.

Просимо сьвітлу редакцію „Свободи" удїлити місця в Вашій поважаній часописі тим нашим словам і слїзам, тай всї лепти просимо зібрати через ґазету „Свободу" і нам ласкаво прислати. Ви знаєте наш бідний край і його чорну долю: не відкиньте нашу просьбу, дайте ся упросити люди добрі і поратуйте нас. Бо хтож нас поратує, як не свої рідні краяни і земляки Русини.

До сеї пори на мої руки прислали по 5 корон: Іван Михайлишин і Киприян Климентьо з Алеґені, Па. разом 10 корон. Складаю їм велике спаси-Бог і молю Господа за їх здоровлє. Нехай Христос їх боронить і хоронить в тій чужині від нещастя і допоможе добити ся тай вернути в рідний край такими здоровими, якими поїхали в чужину за куском хлїба.

Стефан Казюна (з сиротами)
в Токах, почта в місци
коло Підволочиск.
Галичина.

Відкритє полудневого бігуна.

Минувшого тижня богато шуму по цілому сьвіті наробила вістка, що полудневий бігун нашої землі зістав відкритий. Славу відкритя його приписує собі двох людий, Норвежець Рольд Амундсен та Анґлієць Скотт. Учений сьвіт прихилив ся на сторону Амундсена, та є вневнений, що йому дійсно поталанило дістати ся на полудневий бігун. Поки розкажемо про його пригоди, на місци буде декілька слів вступу.

Як відомо, наша земля має вигляд кулі, на обох боках дещо сплощеної. Щось неначе велике кругле яблоко. Рівнож всякому відомо, що наша земля обертає ся довкола себе, або як до ученому говорять, крутить ся довкола своєї осн. Що се значить: крутить ся довкола своєї осн? Се значить, що наша земля обертає ся довкола себе в той спосіб, начеб через саму її середину була перешпилена величезна вісь. Вертаючи до нашого прикладу з яблоком, се представлябсь ся в той спосіб: взяти грубий простий дріт і перешпилити його кріз середину яблока, від місця, де є хвостик, на якім яблоко росло аж до протилежного кінця, де находить ся останки колишнього цьвіту. Ось сей дріт в яблоці представляв-би нам вісь земську, а місце, де дріт вийшов в яблоко один бігун, приміром нівнічний, а друге місце, де дріт вийшов з яблока другий бігун, полудневий.

Річ природна, що в дійсности в нашій земли такої оси зовсім нема, а так само і на бігунах нема ніякого „дроту". Ми подали лишень сей примір з яблоком та дротом на се, аби лекше можна зрозуміти, як то земля крутить ся „довкола себе" та що то суть бігуни. Отже бігунами є ті місця на нашій земли в яких входилаб і виходилаб з землі вісь, єслиб хтось її простромив крізь земську кулю. В дійсности на верхні земли в даних місцях нема і слід з якихсь „осий", а коли говорить ся про бігун, то се означає лиш то місце на земли, дрібненьку точку на земських просторах, в якій виходить подумана крізь середину земли вісь. На найдальшій північи таке місце називає ся північний бігун, а знова на найдальшім полудни — полудневий бігун.

Так один як і другий бігун дасть ся легко виміряти і означити на нашій земли. Ціла трудність лиш в тім, що вони оба лежать в такім місци нашої земської кулі, де проміне сонця падає дуже скісно, та і то лиш через 6 місяців; других шість місяців на обох бігунах напує безперервна ніч. Через се, земля і море там суть покриті вічними ледами і непрохідними снігами, та папують такі морози та зимна, що всяке житє є неможливе. Се є і причиною, що до сеї пори, мимо того, що тисячі людий важили своїм житєм, що сотки людий таки поклали своє житє, ще нікому не вдало ся дістати ся на один або другий бігун.

Аж ось, минувшого тижня розніс телєграф по сьвіті вістку, що тої штуки доконав Норвежець, Амундсен.

Амундсен з товаришами причалили на дни 10-го лютого 1911-го року на спеціяльно до сего збудованім кораблі „Фрам", до берега підбігунового континенту. Тут вони висіли на землю і до дня 11-го цьвітня вибудували з привезеного матеріялу магазин, у якім зложили 6000 фунтів поживи. Кількадесять миль в глубину вибудовано другий, а дальше ще третий подібний магазин. Позаяк серед сліжних пустарів тяжко булоб їх опісля віднукати, тому коло них вбито у леді високі машти з хоругвами.

Доки будовано маґазини, панувала досить гарна погода. До тяґнення санок привезено спеціяльну породу псів. На кождї санки, запряжені в кільканайцять пар собак, навантажено по 600 фунтів забору і рушено в дорогу.

По повороті з першої прогульки побачив Амундсен, що корабель, на якім він прибадив, відилив, щоб глядати нових країв на тім непривітнім морю. Слідуючих декілька місяців оставші на суши половали, узупоюючи свої припаси поживи. В сей спосіб перед настанем полудневої зими придбано 12.000 фунтів мяса з морських псів, що являло ся аж надто достаточним припасом для стацій людий та 110 псів. Опісля вибудовано хати для псів а опісля і для людий. В половині місяця цьвітня почала ся зима*). Викутий в леді дім мешкальний для людий, обіймав робітню, спіжарню, купальню та обсерваторію. Пересічна температура в тій правдивій хрусталевій палаті виносила 68 степенів Фаренгайта.

На дни 12-го цьвітня зайшло сонце послідний раз і настала довга, пятьмісячна, підбігунова ніч. Сих пять місяців ужито на досліджуванє підбігунових метеорольоґічних віднесин.

По пятьох місяцях, дня 9-го вересня, показало ся опять сонце. Температура піднесла ся. І тепер почато готовити ся до маршу на полудневий бігун. Амундсен в товаристві вісьмох людий та з 90 собаками, що тягнули сім санок з припасами поживи на 4 місяці, рушили в похід. Та за пару день настали опять морози. Термометер показував 50 та 60 степенів низше нулі (Фаренгайта). Показало ся иси не виидержуть такого зимна, тому везену ними поживу на санках загребано під ледом та вернено опять до зимового табору. Перша проба дістання ся на полудневий бігун не повела ся.

В половині місяця жовтня настала уже дійсна весна. Порішено тепер опять спробувати дістати ся до бігуна. І на дни 29-го жовтня Амундсен з 4-ома товаришами рушили в похід. На дни 3-го падолиста подорожники поминули найдальше на полудне висунений маґазин і тепер пішли у незнану путь, серед відвічних ледів та снігів. Пересічна температура виносила 20 до 30 степенів низше нулі. Щоб означити дорогу для повороту в ряди-годи будовано зі сніґу хатки. На дни 17-го падолиста подорожники добили ся до пасма гір, відкритого попередними літами одним з анґлійських дослідників тих околиць, і тут побудовано зі снігу та леду маґазин. У нім зложено везені припаси і він мав стати вихідною точкою для дальших дослідів.

По довершеню сеї роботи взяв Амундсен зі собою поживу на 60 днів і тепер почав ся перехід через гори. З початку йшло усе гладко. За пару днів однак ледяні гори стали такі стромі, що треба було запрягати по 20 псів до одних санок. Величезні розколини серед леду приневолювали обходити їх нераз дуже далеко, так, що за перших два дні подорожники посунули ся ледви 4.500 стіп в перед.

Найтяжша дорога випала третого дня. Серед невимовних трудів і небезпек треба було дерти ся на ледяну, незвичайно стрімку гору, високости 5000 стіп. Тут стратив Амундсен 34 своїх собак.

На дни 25-го падолиста, мимо величезної сніговиці, рушив Амундсен у дальшу путь. Машеровано майже на омацки, послугуючи ся бусолею як дороговказом. А позаяк вони тепер сходили у діл, з гір, тому і лекше їм приходило ся машерувати.

29-го пад. виглянуло опять сонце з поза хмар і мандрівникі побачили тепер дорогу, куди треба було йти. Перед ними розтягав ся величезний ледівець, висоти яких 8.000 стіп. Тут лишив Амундсен опять часть поживи і на дни 30-го падолиста почав знова похід у гору. Дорога на верх ледівця показала ся вельми утяжлива. Доперва 6-го грудня експедиція вийшла на сам вершок ледівця, маючого високости 10.800 стіп. З того верха, 8-го грудня, рушено на полудне, по рівній ледяній площі, майже непомітно похилевій в напрямі бігуна.

Дня 14-го грудня випав гарний, сонячний день. Термометер вказував лиш 9 степенів низше нулі. О третій годині по полудни, Амундсен при помочи принесених зі собою апаратів, проголосив товаришам, що їхні важкі труди не були даремні, бо ось вони добили ся таки до полудневого бігуна: 1 він в тім місци здвигнув шовковий, норвежський прапор.

Слідуючого і третього дня повторено поміри і переконано ся, що дослідники дійсно находять ся на бігуні. На докладно визначенім місци поставлено шатро а над ним вивішено прапор на довгій жердці. Ціла дорога, перебута подорожниками від їх зимівника над морським берегом аж до полудневого бігуна виносила 1400 кільометрів.

*) На полудневій півкули пори року припадають в відворотний час, як у нас: коли у нас починає ся літо, то там зима і навідворот.

А тепер почав ся поворот. Скоро і вже без великих трудів добили ся дослідники до морського берега. Тут застали вже свій корабель „Фрам", та на дни 30-го січня с. р. виплили на море, прямуючи у рідний край.

Добрі ради.

Против кашлю, який особливо на весні у дітий і дорослих часто епідемічно приходить, поручає одна німецька ґазета слідуюче средство: Солома вівсяна ріже ся і робить ся з нєї міцний відвар, котрий на день кілька разів несе. Кашель у дітий при уживаню того средства уже до трох днів має уступити.

Проти ревматичних болів. На ревматичний біль поручає оден анґлійський лікар; 2 унції камфори розпустити в 2 унціях терпетинового спіритусу; тою міпаниною коло печи боляче місце частійше натирати. Тим способом не тільки болї зменшають ся, але часом то терпінє зовсім усуває ся. У декотрих анґлійських родин то средство стоїть все під рукою.

На ревматизм має бути також добрим ліком селера, покраяна на кусники і зварена; юшку ту не ся і то має помагати; може тим способом, що як відомо, селера виганяє много мочу.

Солене або вуджене мясо зискує дуже на делікатнім смаку і сочистости, єсли його по звареню не витягає ся сейчас з юшки, але оставить ся в ній, аж поки не вистигне.

На біль жолудна і голови. Одиноке средство вэміцняюче жолудок єсть розтовчений яловець, коли його рано в шклянці води випємо. Він усуне скорше біль голови повсталий від жолудка, як всяке инше средство. Нашї люди пють яловець з горівкою, але горівка сама через себе є шкідлива і не може служити яко лікарство.

Конвульсії у дитини. Коли дитина дістане конвульсії, треба її сейчас вложити до теплої купели в убраню, і держати там доти, доки конвульсії не устануть. Така купіль приносить сейчас поміч. Опісля треба здіймити мокру одіж і дитину положити до ліжка. Дати їй ложечку солодкої оливи і держати на дісті.

Жолудкові корчі. Перша поміч полягає в тім, що хорого кладе ся до ванни з теплою водою та дає ся випити трохи „brandy", а опісля ложечку оливи.

Що робити, аби олива не густіла. Щоби олива до їди не густіла, вистане до фляшки всипати ложечку столової соли. Природна річ, що опісля таку оливу можна уживати лиш до таких страв, що потребують соли та кромі сего уважати, щоб сї страви не були пересолені.

Средство проти випадання волося. Оду часть рицинового олійку змішати з пятьма частинами доброї „brandy" (пр. шкляночка олійку і пять таких самих шкляночок горівки), добре се вимішати і замоченою губкою в тій мішанині добре натирати голову. Одна до дві ложочки мішанини вистане на одно натиранє. Поміч знаменита.

Ананасовий лікер. Два гарні, дозрілі ананаси (pineapple) витерти старанно з усякого пороху та бруду і покраяти в кістки разом зі скіркою. Опісля спарити їх двома квартами кипячої води та добре накрити, щоб аромат не вивітрював. Другого дня сю теч перецідити в чисте начиннє через ситко, додати чотири фунти цукру і варити сируп, добре його шумуючи. Позісталі в першім начиню кістки з ананасів налити ґальоном спірітусу та вкинути до нього пів лісочки ванілії, та влити три краплі цинамонового олійку. Так лишити сей спірітус через кілька днів; опісля перецідити його, перефільтрувати та змішати з сиропом, звареним передше з трх 4-ох фунтів цукру. Коли горівка устоїть ся, розливати її до фляшок, які належить добре закоркувати та залити корок ліком або смолою. Лікер сей можна уживати вже по пару місяцях. Пригадує ся, що спірітус мусить бути найліпшого сорта.

КАСОВИЙ ЗВІТ УПРАВИ ФОНДУ ІМ. БЛ. П. О. Н. СТЕФАНОВИЧА НА „РІДНУ ШКОЛУ" за місяць лютий 1912 р.

(Конець).

НА ПАМЯТНИК НАГРОБНИЙ БЛ. П. о. Н. СТЕФАНОВИЧЕВИ ЗЛОЖИЛИ:

в лютім вплинуло:

З Ґленвуд	14.75
Було	280.10
Стан фонду будови пам.	$294.85

Теперішний стан обох фондів в наших руках виносить:

Фонд імени бл. п. о. Н. Стефановича	135.30
Фонд будови намятника	294.85
Разом	$430.15

Гроші находять ся на книжочці під назвою: Rev. Stefanowicz Ruthenian School Fund, в German Savings and Dep. Bank, S. S. Pittsburg, Pa.

Гроші належить засилати на адресу: A. Buczak, 1401 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa., виписавши чек: M. Porada.

о. М. Данилович, предс.,
М. Порада, кас.,
А. Бучан, секр.

З Northampton, Pa.

ЖЕРТВИ НА РІДНУ ШКОЛУ.

о. Ом. М. Баранський $5.00 і кличе Веч. о. Володимира Держируку з Скрентон, Па. і Всч. о. Евстахія Сидоряка з Пасайк, Н. Дж., Павло Загородний зложив 1 дол. і кличе Петра Чубу і Петра Лупачка з Нортгемптон, Па., Стефан Солтис дав 1 дол., кличе Дмитра Балу і Івана Онушку з Ормрод, Па., Никола Рутько дав 1 дол. і кличе Дмитра Дробот і Павла Маґерка з Нортгемптон, Па., Грщь Іванів дав 1 дол. і кличе Михайла Березяка і Івана Свалу з Нортгемптон. Па.

Всякі жертви просить ся складати лично чи монеї-ордером на адресу:

Rev. Emil M. Baransky,
Box 2. Northampton, Pa.

ДЛЯ СИРІТ В СЕЛІ ТОКАХ.

Оголошено в-н. 7-ім 11.72

В Ню Кенсінґтон, Па. зложили отсї добродії: по 1 дол.: Ілія Лобур і Михаїл Лобур; по 50 цнт.: В. Пітух, М. Войтович, М. Колодій, В. Лобур, М. Білявський, В. Сяч, В. Каліновський, Л. Івахів; по 25 цнт.: Д. Стеблик, Г. Вовчак, П. Гапчарик, В. Скрабут, Д. Скрабут, А. Гарачмак, О. Клинчук, М. Беднарчук, М. Підганюк, С. Клинчук, Т. Климанко, П. Мельник, П. Зілінський, П. Мартинишин, Н. Шаварський, Іван Краунс, С. Данилович і Т. Каліноський; по 20 цнт.: М. Гарачмак і А. Заяць. — Разом 10.90. — Загальна сума 22.62.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В СЯНОЦІ.

Дня 17. червня 1911 заслали Русини Пітсбурґа з сяніцького і ліського повітів через „German Savings & Deposit Bank" в Пітсбурґу на будову української бурси в Сяноци 325 корон ($66.25, н-р чеку 548846) за що їм честь і слава. Збиранєм жертв занимали ся: Іван Баґан, Дмитро Сірий, Лазента, Олекса Витяж, Запотічний і П. Тимочко.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	80
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	80
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповідання про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїгійні вірованя	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	5
Метрики смерти	5
Поминник за померших	10
Папері листові з вінетами, один	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїгійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Зборник Церковний, малий	70
Зборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Души	1.80
Хлїб Души, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОЗІР ЗЕМЛЯКИ!

РУСЬКО-ПОЛЬСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІЯЛЬНА для СПРАВ СТАРОКРАЄВИХ,
99—103 AVENUE C., NEW YORK, N. Y.

полагоджує скоро, дешево і з фаховим знанем річи і устав краєвих всілякі старокраєві справи процесові, спадкові, ґрунтові, маєткові, табулярні і військові а також виробляє всякого рода документи старокраєві, котрі бувають потверджувані через тутейший ц. і к. конзулят, — мають отже силу і важність урядову в краю.

ЗЕМЛЯКИ! Удавайте ся отже в кождій старокраєвій справі і то в власнім, добре зрозумілім інтересі, — з цілим довірєм тільки до повисшої канцелярії, яко одиноко компетентної а знайдете там все сумлінну і фахову пораду і поміч.

Порада безплатно відворотною почтою.

JOSEPH MAHL, Notary Public, 99—103 Ave C, New York, N. Y.

УВАЖАЙТЕ ЗЕМЛЯКИ.

5—12

Коли Ви неправно переслідувані, коли Ви через вину босів або їх представителів зістали покалічені, коли від Вас вимагають під грозьбою неправних річей, коли хочете зискати своє право, яке конституція сеї великої републики Вам ґварантує і у всіх клопотах звертайтесь до мене заприсяглого адвоката станового під адресою, яку подаю при кінци. (А не до тих, що оголошують свої офіси а невласні назвиска, бо такі не суть адвокатами, тільки користають з нагоди Вашого незнаня ріжниці поміж канцелярією а адвокатом а ріжниця єсть така, як викинений старий кабат ґенерала а комендеруючий ґенерал. Они представляють ся Вам яко адвокати, Ви спускаєтесь на се, їм вірите і віддаєте остатний гріш). Години безплатної поради що дня від 7-ої до 9-ої години вечір а для вигоди робітників в неділю від 1-ої до 3-ої години пополудни.

JOSEPH HELLER, Adwokat i Notar, 124 Essex Str., New York, N. Y.

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

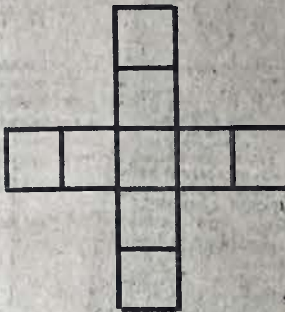

Телефон Orchard 6085

Час попирати своїх земляків, а не ворогів нашого народу. Загляньте у вільній хвилі до моєї канцелярії побіч руської церкви, а переконаєтесь, що знайдете там поміч і пораду у всіляких клопотах і справах старокраєвих судових, маєткових і військових. — Єсли хто з Вас має процес в краю, або хоче стягнути гроші від свого довжника в краю; хто має справу спадкову або хоче продати або купити ґрунт в старім краю — то знайде у мене совістну, фахову і дешеву пораду і поміч. Крім того продаю **шифкарти на всї найліпші лінії і найтанше до і з краю.** Також продам **фарми, доми і лоти** в найлутших місцях по найдешевших цінах. — Порада безплатно. На листи відповідає ся відворотно.

H. CZARNECKI 30 E. 7th Street, NEW YORK CITY.

Читайте з увагою!

Тільки 50 долярів доплатите за 2500 квадратових стіп доброї землї.

Тільно 50 дол. 100 фабрик довкруги тих лот. **Тільно 50 дол.**

Не занедбуйте нагоди. Коли хочете поліпшити свою долю, аби скорше замешкати у своїй хатї.

Компанія на Ваше жаданє виставить Вам дім на малі місячні сплати. Де є робота, там є хлїб. Тільно 40 мінут до Пю Йорку.

Тут є девять квадратів; вставте в кождім квадраті по однім числї від 1 до 9 в сей спосіб, щоб на кождий бік по доданю вийшла сума 23. Хто се зробить і пришле нам, дістане 2500 квадратових стіп доброї землї, на рівнині, в гарній околици.

Посеред наших лотів находять ся фабрики, переходить желїзниця і трамвай. Не відтягайте ся, лиш пишіть сейчас, позаяк роздамо таких 55 лотів по 50 долярів.

Пишіть по мапу, а хто мешкає близько, нехай прийде особисто до нашого офісу, а ми з кождим поїдемо і покажемо його лоти, позаяк есьмо переконані, що всякий, хто побачить ті лоти на місци, схоче купити їх більше.

Наш офіс відчинений щоденно від год. 9-ої рано до 5-ої пополудни, а в неділї від 10-ої до 1-ої пополудни. — Компанія дає зелїзничі тікети на переїзд туди і назад. — Пишіть на адресу:

Paul Dinda, Room 117, 25 CHURCH ST., N. Y. City.

ЗЕМЛЯКИ!

ПОЩО МАЄТЕ ДОВШЕ ТЕРПІТИ? МИ ВАС ВИЛЇЧИМО З УСІХ НЕДУГ

наколи явите ся особисто в нашій канцелярії, де находять ся специялїсти від всяких недуг, а переважно мужеських, як сифіліс, трипер та инші слабости крови, а головно сифілїстичні рани.

Наколи не можете явити ся особисто, то опишіть подрібно Вашу недугу і коли вона дасть ся вилїчити позаочно, то ми Вам вишлемо найліпші ліки по найдешевшій ціні.

Наш аптикарський відділ находить ся під управою опитних провізорів та поручає землякам слїдуючі, загально знані ліки:

Проти ревматизму -	$2.00	Проти онанїзму -	5.00	Проти жолудкового катару - - - -	1.50
На поріст вусів „Усатин" - - - -	1.00	Проти лихорадки -	2.00	Проти катару носа	1.00
На поріст волося -	1.50	Проти сверблячки -	1.50	Проти болю горла	1.50
Проти прищів, вугрів	2.00	Проти ломаня костий - - - - -	1.50		

Краска до фарбованя волося для мужчин і жінок, привертає посивівшому і споловілому волосю природну барву. **Ціна 2.00 дол.**

Радимо нашим другам купити собі у нас

ДОМАШНЮ АПТИКУ

поручану ліпшими лікарями і обіймаючу усї ліки та першорядні средства необходимі для першої помочи. Ціна 4.00 дол. — Приходіть або пишіть на адресу:

Russo-Polish Medical Help 56 RIVINGTON ST., NEW YORK.

ОЩАДНІСТЬ ДЛЯ КУРЦІВ.

В нинїшних часах ощадність є конечна для кождої людини. З тої причини усї курцї старають ся дістати як найлучший ґатунок тютюну за найдешевшу ціну. Таким власне тютюном, з чистим, богатим і знаменито приправленим запахом є знаний від давна і улюблений всїми курцями „Bull" Durham. Продаєть ся його по всїх тютюнових крамницях в ґарних муслїнових мішочках, кождий по 5 центів. В тім 5-центовім мішочку є тютюну на 40 папіросів; отже за одного цента вісім папіросів. Чи можете подумати собі більшу ощадність? — Уживайте сего тютюну до файок або на папіроси і тямте, що „Bull" Durham се свого рода специяльність а крім того щадитель гроша.

Вже ся одна обставина сьвідчить наглядно, що сей тютюн є найліпшим з поміж всїх инших на сьвітї

Правдивий

„BULL" DURHAM

ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ЛЮЛЬЦІ І В ЦИГАРЕТКАХ.

10 звичайних цигареток коштує 5 цнт.
10 лїпших цигареток коштує 10 цнт.
10 найліпших цигареток коштує 25 цнт.

А ВИ МОЖЕТЕ СКРУТИТИ СОРОК ЦИГАРЕТОК З ОДНОГО ПОЛОТНЯНОГО МІШОЧКА З НАЙЛІПШОГО ТЮТЮНУ „БУЛ ДУРГЕМ": ДІСТАНЕТЕ ВСЮДИ.

Пачка циґаретових паперців дає ся даром.

BLACKWELL'S DURHAM TOBACCO COMPANY
STOCK OWNED BY
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY.

Позахатні робітники.

Робітники, виставлені на холод і вохкість, уникнуть докучливих болів ревматизму і невральґії, уживаючи д-ра Ріхтера „Pain Expeller-у" в хвилї, коли почують перші кольки (ломаня).

Сей лїк має запевнену постійну славу від 43 літ. Уживають його скрізь по цїлім сьвіті, а дістати його можна у всїх друґґторах Злучених Держав по 25 і 50 центів за фляшку.

Уживайте його також в случаях напруженя мускулів, звихнень, болів в суставах, в боцї і в грудях, болю зубів, ушний і жолудкових корчів.

Повне поученє в руськім язиці находить ся в кождій коробцї.

Будьте уважні і вистерігайте ся численних наслідувань. Правдивий Pain-Expeller находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена на образку.

Сей лїк виробляють

F. Ad. Richter & Co.
213—215 Pearl Str., New York City

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

5—

випозичає корчі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N.Y.
Телефон: Orchard 2568.

Михайло Угорчак, NEW YORK CITY 276 First Ave. cor. 16
РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,

випожичає ріжні українські і иньші костюми на представленя і характеризує по низьких цінах. Замовленя принимає що найменше на 8 днів перед представленем.

R. J. GLICK Аґент асекурацийний від огня
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
(15—30)
SHAMOKIN, PA.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50,000.00.
Надвишка і нероздїлені зиски $100.000.00.

Заснований 1864 року.

Провадить загальний банковий бізнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта. Позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїли ся протягом послїдних 5 літ і виносять тепер около **$500.000.00.**

Банк пересилає гроші через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Найвисше забезпечене $100,000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся ґаґентам крикливою і брехливою реклямою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його зарука? Відвічальний Аґент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до переховання, чи переслання до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш. Я зложив в державній касї як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**

Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Аґент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе те робить

— дешево, совісно і точно. —

Пишіть по подробицї курсу і цїни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48

Найвисше забезпечене $100,000.00

Позір!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усїх Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи“ після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. .. ..

Імя і назвиско мое звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу“ на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець після того взірця зміняти, в разї потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Шифкарти до краю і з краю продае найдешевше загально знаний, католицький офіс J. Woycik, 409 5th Str., New York. Місто самохвальби наводимо слїдуючий лист, оден з послїдних:

J. Woycik, 409 5th Str., New York.

Поважаний Пане Вуйцік!

Я дізнав ся від одних людий зі старого краю, які їхали за посередництвом Вашої аґенції, вигідно та старанно та хвалили місце вигоди та добру обслугу; і я хотївбим дістати ся до старого краю через Вашу аґенцію. Прошу отже прислати менї цїни шифкарт та інформації що до дороги. З поважанем: Антін Валькін, 429 Luisiana Str., Buffalo, N. Y.

Адольф Мандель

При зближаючих ся сьвятах Великодних можете післати гроші до краю як найскорше і найдешевше через загально знаний наш

Дім Банковий.

ШИФКАРТИ

до краю і з краю на поспішні пароходи по курсї деннім.

Наш Банк платить 4 ПРОЦЕНТ НА ВКЛАДКИ.

Всї трансакції ґварантовані готівкою сто тисяч (100.000.00) зложеною в урядї стейтовім.

У всїх повисших справах віднесіть ся на адресу:

Adolf Mandel
155 Rivington Str., New York City

Процесові старокраєві справи, справи спадкові, подання військові міністеріяльні, цїсарські, купно і продаж землї, залагодите найлїпше через християнське народне старокраєве Ґенеральне бюро інформаційне 409 E. 5th Str., New York. N. Y.

Російсько-Американська Лінія

Найгарнїйші, найбільші і найскорші пароходи, удержуючі правильний пасажирський рух поміж Росією і Америкою без пересїданя у нїякій посередній пристани.
Нові, двошрубові пасажирські кораблї „ЦАР“, „КУРСК“, „РОСІЯ“.
До Ротердаму 8 днїв, до Лїбави 11 днїв.
$33.00 — III кляса — $35.00
$48.00 — II кляса — $50.00
$65.00 — I кляса — $75.00
Найблизший відїзд кораблїв з Ню Йорку:
„КУРСК“ — 23-го марця 1912
„БІРМА“ — 6-го цьвітня 1912
По близші подробиці просить ся звертати до наших аґентів або до ґенерального заступництва:
A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

На сплати по $1.75 місячно.

30-ть доляровий годинник на сплати по $1.75 місячно.

Пішлемо вам на 3 місяцї на кредит для проби солїдний і дуже гарний 14 каратовим золотом наповнений (gold filled) годинник та письменну ґваранцію на 20 лїт, з знаменитим механізмом, як рівнож чудовий ланцушок і брельок, за що числимо всего лиш 30 долярів; як годинник випробуєте, тодї будете нам платити по 1.75 долярів місячно. Пишіть по інформації до:

American Watch Co.
343 E. 9th Str., New York, N. Y.

Подяка. Отсим дякую п. Otto-нови Droege, адвокатови, 409 5th Str., New York, за відзискане менї грошевої суми, яку не хотїли менї заплатити. Пан Droege стягнув для мене сю претенсію безкористовно тому, що я є бідна і вручив менї цїлу відзискану суму. — Передовсїм дякую Старокраєвому Ґенеральному Бюрови Інформаційному, 409 E. 5 та ул. Ню Йорк, яке заняло ся моєю справою і вказало менї добру дорогу безплатно. — З поважанем: Анна Хованець, 96 Аве. А. Ню Йорк.

Др. Гогенберґ (Hochenberg)

Тел. 3615 Орчард. 608 E. 6th Str., New York.

Знаний пп. Родимцям з численних подяк, говорить по українськи, має за собою довголїтну практику, лїчить всї грудні, жолудкові і жіночі недуги за помочию свого специяльного Remedium, здобутого власним досьвідом. Удавайте ся до него з довірієм.
На листи відворотна відповідь.

Tel. 4758 Orchard.

Dr. JONAS SPINNER

ЛІКАР З ВІДНЯ

Урядує: від 9 до 10 рано, від 1 до 2 попол., від 6 до 8 вечер, в недїлї від 11 до 1 в пол.

119 PITT STRETT, NEW YORK.

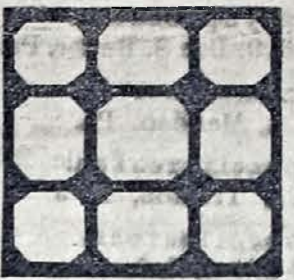
Телефон 1686 Орчард.

Др. ЕДВАРД ІВАН БЕРО

Доктор руських товариств.

Години урядові: Від 8—10 рано, від 1—2 по пол., від 6—8 вечер, а в недїлю по полудни.

58 E. 7 Str., (межи 1-ою а 2-ою евню), NEW YORK.

$100.00 даром!

Напишіть число в кождій перегородцї в сей спосіб, щоб по вчисленю їх з кождої сторони випала сума 33. Всїм тим, котрі дадуть трафні відповіди, дамо кредитовий цертифікат на $100.00 який зачислемо як вплату при купнї красної фарми величини 10.000 стіп квадратових, положеної в MALAGA, N. J., де переїзджає около 100 поїздів денно. Всего кілька миль від великого міста Філядельфії. До сплати $39.00, котрі можна сплачувати місячно по $4.00.

Відповіди посилайте до:

MALAGA REALTY & DEVELOPMENT CO.,
304 Broadway, Dept. S., New York City.

Проч зі смутком!

На виплату по 10 цит. денно.

Наколи зобовяжете ся платити по 10 центів денно, то пішлемо Вам на кредит сей прехороший ґрамофон плитовий, враз з 12 кусниками пісень, польок, вальсів і т. д., які самі собі виберете. Пишіть по інформації і катальоґ рекордів, залучуючи марки на пересилку.

LIBERTY COMMERCIAL CO.,
Dept. Z., 343 E. 9 Str., New York, N. Y.

ШАНОВНА КОМПАНІЄ!

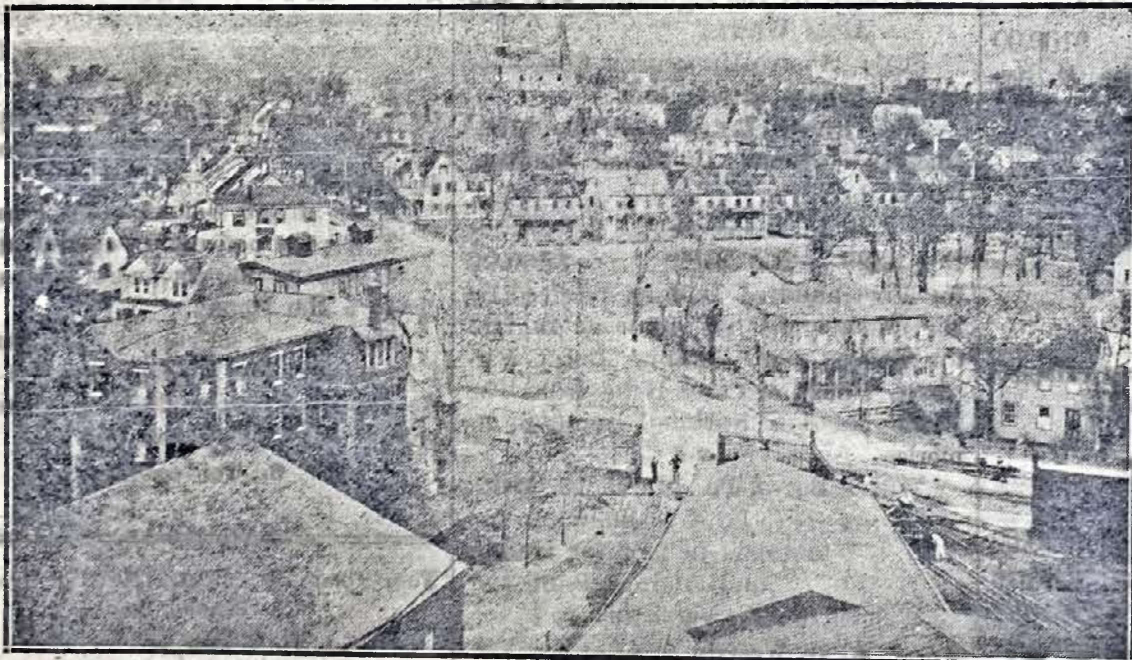
Так ґрамофон як і рекорди дістав я в добрім станї, за що складаю Вам сердечну подяку. Рати буду старати ся скорше сплатити, позаяк не знаю нїякої лїпшої і веселїйшої розривки, як через Ваш гарний ґрамофон. Ще раз сердечно Вам дякую. Жичливий Л. Залїський, 142 Dale str., Muskegon, Mich.

Подібні листи одержуємо від кождого костумера.

Читайте! Для кождого важне! Читайте!

ФАРМИ на ПРОДАЖ!

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ ОТСЕ ОГОЛОШЕНЄ З ВЕЛИКОЮ УВАГОЮ, БО СЕ КОРИСТНЕ ДЛЯ КОЖДОГО.

ВИД МІСТА MILLVILLE, N. J.

Кождий знає, що дорожнеча підносить ся з кождим днем. Щоби сему зарадити, самі признаєте, що найлїпше буде купити собі кавалок землї (фарму). Таке місце є в MILLVILLE, N. J., близько міліонових міст Ню Йорку і Філядельфії а около сотки міст менших. Землї на продаж тут доволї, а куди обернетесь, всюди повно фабрик. Коби кождий купив лиш по 10 акрів, то сьміло може тут осїсти поверх 300 родин. Земля поміреня по 5 акрів, але хто схоче, може собі купити скілько хоче. Грунт чорний, положенє зовсїм рівне, як у нас в Галичині на Подїлю. Земля лежить в серединї між слїдуючими містами: найблисші міста суть Newfield, North Vineland, Vineland, South Vineland, Clayville і Millville, N. J. З другої сторони землї граничуть міста Carmel і Bridgeton, N. J. В кождім з тих міст є богато фабрик. До сих міст з фарми недалеко — з Millville лиш чверть години ходу. В Millville є поверх 15 тисяч мешканців, та 26 фабрик ріжного рода. З Philadelphi-і до Millville курсує денно 32 трени а близько розпарцельованої землї йде стріткара з Millville до Bridgeton, N. J. Майор міста Millville, містер В. Фред Вер дуже вдоволений, що West Millville буде заселене нашим народом і обіцяє відносити ся до нього прихильно та помочи поселенцям. Тут найде ся не мало роботи для молодих і старих. Земля тут дуже урожайна, цїлий обшар однаковий і управляють на нїм найбільше ярину, овочі і годують кури.

Пять акрів землї коштує $250.00 в другім бльоку; при головній дорозї, що йде до Millville та Bridgeton коштує $300.00 а в недовзї цїна ся буде підвижшена. На пять акрів треба мати готівкою наймение $100.00 долярів, а решту можна сплачувати малими місячними ратами. Дім о чотирох кімнатах можна побудувати від $275.00 і висше.

Про клїмат не треба мабуть розписуватись, бо кождий знає, який є клїмат в сих трьох стейтах: Пенсильвенїя, Ню Йорк і Ню Джерзі. Найлучші купелї є в стейтї Ню Джерзі. Місто Atlantic City, Cape May, і инші, мають найбільші купелї в Америцї а від Millville сюди дуже близько.

Родимцї, спішіть отже, доки маєте нагоду. Кождого дня може явитись лично около 11-ої години перед полуднем. Трен з Philadelphi-і йде до Millville що години і що години з Millville. Тікет з Philadelphi-і до Millville коштує там і назад $1.32.

В недїлю о годинї 10-ій рано сходимось на Market Street Ferry в Philadelphia, Pa., а відтак виїзджаємо до Millville, N. J. На стації Market і Ferry прошу дивитись за аґентом, що має відзнаку з написом Millville, N. J., Eurepean Colonization Co.

По дальші інформації звертайтесь з повним довірєм на адресу: D 70

EUROPEAN COLONIZATION COMPANY
441 DREXEL BLDG., 5th and CHESTNUT STR, PHILADELPHIA, PA.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсїдатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касіер:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанїзатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2211 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі І. Якимів, М. Кузїв і В. Постойко отримали як похор. кошта по Ільку Буриняк з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Деслодж, Мо. дня 10. марця 1912.
Сьвідки:
І. Якимів,
М. Кузїв.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 225.
І. Якимів, предс.,
В. Постойко, секр.

Ч. 2210 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Николай Буриняк отримав як посмертну запомогу по братї Ільку з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Деслодж, Мо. дня 10. марця 1912.
Николай Буриняк.
Сьвідки:
І. Якимів,
М. Кузїв.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 225.
І. Якимів, предс.,
В. Постойко, секр.

Ч. 2109 КВІТ $204.00
на двіста чотири доляри, котрі п. Текля Ільчишин отримала як посмертну запомогу по мужу Іванї Ільчишин з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Вороблик, 1910
Текля Ільчишин.
Сьвідки:
Йосиф Фрис,
Николай Струсь.

No. 1920 RECEIPT $984.00
for nine hundred eighty four Dollars, received by Katherina Padla, Guardian of Eva Padla as death benefit of Ilko Padla from The Little Russian National Union of America.
July 25, 1911.
Katherina Padla, Guardian.
Wittnesses:
Charles M. Egan, Counselor at Law,
Andrew Sandowich.

No. 2219 RECEIPT $829.00
for eight hundred twenty nine Dollars, received by Austro Hungarian Consulate, Pittsburg, Pa. as death benefit of Fedor Ferytor from The Little Russian National Union of America.
Butler, Pa., 1912.
V. Zuchanowsky,
I. & R. Consular Attache.
Wittnesses:
Frank Sitter,
Geo. Kisak.

No. 2195 RFCEIPT $750.00
jor seven hundred fifty Dollars, received by the Austro-Hungarian Consulate at Cleveland as death beneflet of Stephen Kardalocz to be forwarded to the minor children of deceared leving in the old Country, from The Little Russian Nat'l Union of Amrica.
Cleveland, O., February 23, 1912.
Consulate of Austria-Hungary.
(Підпис конзуля нечиткий).
Wittnesses:
Joseph Turb,
Julius Hamchilef.

No. 2225 RECEIPT $350.00
for Three hundred fifty Dollars, received by the undersigned as attorney in fact for Jefka Fira as death benefit (Orphans Fond) of Andrew Fira from The Little Russian National Union of America.
McAdoo, Pa., March 11, 1912.
Emil Neumann,
attorney in fact for Wasyl and Jefka Fira.
Witness to the signature:
Alois Wawra.
Seal: Austro-Hungarian Consulate Agent, Wilkes Barre, Pa.
The Local Branch of The Little Russian National Union of America, No 7.

No. 2229 RECEIPT $500.00
for Five hundred Dollars, received by the undersigned as attorney in fact for Gregor and Andrew Babij (Orphans Fond) of Peter Babij from The Little Russian National Union of America.
Wilkes Barre, Pa., March 13, 1912.
Emil Neumann,
attoney in fact for Gregor and Andrew Babij.
Witness to the signature:
Alois Wawra.
Seal: Austro-Hungarian Consulate Agent, Wilkes Barre, Pa.
The Local Branch of The Little Russian National Union of America, No. 91.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

СКРЕНТОН, ПА., Бр. сьв. Володимира, від. 162 повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано слїдуючий уряд на рік 1912: С. Чолї, предс.; Іван Демкович, з. пр.; Филип Демкович, секр.; Іван Біляс, з. секр.; Йосиф Демкович, кас.; Андрей Демкович, з. кас.; Михаїл Бордяк орґанізатор; Мих. Білас, Йосиф Ковальчик, Андрей Чомко, контр.; Іван Білас надзиратель хорих; Теодор Ільчишин хорунжий; Іван Бабік, кап.; Михаїл Дзік, дверник; Іван Томан, Петро Завідовський, Анд. Демкович, мировий суд. Слїдуючий мітінґ відбуде ся 24. марця 1912 в церковній гали, зараз по Службі Божій. Всїх членів просить ся явитись на той час, бо суть дуже важні справи до полагодженя; котрий член не явить ся на той мітінґ, заплатить 1 доляра, а урядник 2 долярі кари. — С. Чолї, пр.; Ф. Демкович, секр; Й. Демкович, кас.

ШІКАГО, ІЛЛ., Бр. сьв. Димитрія, від. 301 подає до відомости, що на 1912 рік зістав вибраний уряд як слїдує: М. Моранець, предс.; С. Зофнюк, з. пред.; С. Олїйник, секр.; М. Доманьчук, заст. секр.; В. Янсевич, кас.; Р. Кондратюк і Л. Риза, контр.; В. Ковалишин, доз. хорих. — С. Олїйник, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пр. Тройцї, від. 203. повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 30. марта с. р. вечером, в гали під ч. 76 Норт 6-та ул. Початок точно о год. 8. вечером. Контрольна комісія має предложити справозданє касове. Приймати буде ся нових членів без вступного (до Р. Н. Союза після статута). Кождий член місцевий і позамісцевий, котрий має довг до братства, має його впрівнати, бо в противнім разї буде суспендований з братства і з Р. Н. Союза. Член, котрий не мігби явити ся на мітінґ задля важної причини має зголосити ся з розметом до касієра: Василь Саїв, 7 North 7th St., Brooklyn найдальше до 20-го по мітінґу кождого місяця. Кождий член Братства має явити ся на той мітінґ, бо суть важні справи до залагодженя. Член неявивший ся заплатить 25 цт., а урядник 50 цт. кари. — Л. Мигаль, секретар.

ПОДЯКА.

Отсим складаю сердечну подяку Вп. Головному Урядови Руського Народного Союза та місцевому урядови відділу 197 за скоре і точне виплаченє менї підмоги в сумі 100 долярів, по причинї невилїчимої слабости.
Своєрс, Па. в лютім 1912.
Яків Іваніцький.

Велике жіноче віче.

В недїлю, дня 24-го марця с. р., о год. 3-ій сполудня відбудесь в Manhattan Lyceum Hall, 66—68 E. 4th Str., New York, N. Y., жіноче віче, за почином „Поступового Товариства Українських жінок" на котрім буде говоригись про слїдуючі справи:
1. Положенє українського жіноцтва в Америцї;
2. 40-лїтний ювилей Івана Франка;
3. справи робітничі і орґанізаційні;
4. справа Українського Народного Дому в Ню Йорку.
Просить ся всї українські жінки (як і мущини) з Ню Йорку і околиці прибути, як найчисленнїйше на се перше жіноче віче. Вступ вільний.
За Товариство
Анна Луців.

Тов. драм. ім. Івана Котляревського в Чікаґо, Ілл.
відіграє
в суботу, дня 23-го с. м.,
представленє аматорське, в сали сьв. Станісла Костки, ріг Нобель і Брадлї. улиці,
„Ой не ходи Грицю та на вечерницї"
зі сьпівами, танцями і музикою.
В представленю возьмуть участь: п-ні докт. Гриневецька, укінчена сьпівачка віденської консерваторії і славнозвісна артистка українська, панна Шувалова та музика братів Шоли на балалайках.
Цїни місць: 1 доляр, 75, 50, 35 і 25 центів.

Заходом Кружка сьпівацького в Елізабет, Н. Дж.,
відбуде ся театральне представленє
„ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!"
народна оперета в трох діях,
В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 8 го ЦЬВІТНЯ С. Р.
154 Front Str., Elizabeth, N. J. (галя Йос. Чурчака).
Початок точно о годині 7-ій вечер.
Дохід призначений на греко-катол. церкву сьв. Володимира в Елізабет.
Цїни місць: Крісло I-рядне 35 цнт., II рядне 25 цнт. Вступ для дїтий 10 центів.

СВІЙ ДО СВОГО!
Родимцї з Джерзи Сїти і околиці!

Маю честь повідомити, що з днем 10-го марта с. р. отворив я
ПЕРШУ І ОДИНОКУ РУСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ ПРАВНИЧУ і НОТАРІЯЛЬНУ.
під числом 62 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Виготовляю і викінчую всякі судові старокраєві справи, як контракти купна і продажи, повновласти, довжні скрипти; споряджую витяги табулярні, переводжу інтабуляції і екстабуляції, переписування, вишукую і стягаю спадщину, колектую і стягаю грощі зі старого краю і в Америцї і залагоджую справи військові. Всякі акти зроблені у мене суть потверджені через ц. к. Австрійський Конзулят.
Спродаю ШИФКАРТИ там до краю як і з краю стисло по цїні компанїйній.
Вкінци заявляю, що гроший до краю не посилаю, анї не принимаю жадних гроший на процент, але хто би з Родимців хотів грощі вислати до краю, або вложити їх в певнім і урядом управненим містовім Банку або на почтї, я радо і безплатно кождому допоможу в тій справі. — Поручаю ся ласкавій памяти і зглядам всїх наших Родимців і остаю з правдивою пошаною
СТЕФАН МИЛЯНОВИЧ,
авторизований нотар повітовий.

Фарма. Маю добру фарму на продаж, 180 акрів, 50 акрів чиста і вироблена земля а решта ліс. До того будинки, т. є. дім, стодола, 2 шопи, шпіхлїр, забудованє для курий, студня близько дому. Все разом спродаю за 1.800.00 долярів з причини, що мсьм приневолений вертати до старого краю. Моя адреса: Mr. Senko Nakoneczny, 104-106 E. 2nd Str., New York City, Basement.

Фарма на продаж, 16 акрів доброї землї і 7-румовий газ, також стодоли; єсть також 40 дерев овочевих. Фарма знаходить ся в дуже добрім положеню, недалеко від міста Glen Gardner, N. J. Хто хоче купити, най голосить ся до властителя: Isaak Hudak, 119 Delencey Str., Newark, N. J.

ПОШУКУВАНЄ.

Де є мій муж, Іван Константкевич? Полишив мене без цента, з четверо дїтьми і не дає про себе знати. Прошу уклінно усіх, хто-б знав що про него, донести про се до: Анна Константкевич, 198 Mapie Str., Waterbury, Conn.

12 КВАРТ ЛІКЕРІВ.

Екстракти на рум, сливовицю, горівку, джін, житнївку, коняк, гірку горівку, бенедиктинку, та всякі инші роди, які забажаєте. Лікери зроблені з тих екстрактів суть чисті та найлїпшої якости.

Екстракти до зробленя 30 кварт лікерів за 4.00 дол.
„ „ „ 50 „ „ „ 6.00 „

Ті низькі цїни суть лиш на короткий час, щоб познакомити загал з сими знаменитими екстрактами. Тому ордеруйте сейчас. Висилаємо у кожде місце. Зордерувавши більшу окількість можете сї екстракти легко відпродати за подвійну цїну вашим приятелям.

Пишіть до:
SLOVAC IMPORTINC CO., 209 9-th Ave., NEW YORK, N. Y.